

SOKOLSKI GLASNIK

licejska knjižnica
Ljajana, Strossmajerova

GLASNIK SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 6 oktobar 1939

God. X • Broj 40

ZNAČAJ SĄVEZNE SKUPŠTINE

Vanredna glavna skupština Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koja se održala prošle subote i nedele u Beogradu, protekla je i završena onako, kako se moglo očekivati od najjače i najagilnije nacionalne organizacije u zemlji, od organizacije čiji je vrhovni zadatak vaspitanje najširih narodnih slojeva i novih generacija u idealima slobode, veličine i jedinstva otadžbine, i koja nema drugog cilja, nego da Jugoslaviju vidi, iz dana u dan, što sretnijom, kompaktnijom, naprednijom i jačom. Dva puna dana je zasedala skupština, zajedno sa pojediniim otcsecima Saveza, izrečale su se desetine govornika iz čitave zemlje i sve šta se kazalo i urađilo za to vreme, imalo je pred očima samo dobrobit Jugoslavije, i nastojanje da se za nenu slobodu i nepovredivost sprema predani radnici i nepokolebljivi borci, — vitezovi puni odlučnosti, zanosa i vere.

Odluka da se održi ova vanredna skupština pala je još pred nekoliko meseci, čim je mesto prvog zamjenika Starješine upražnjeno. Međutim, događaji koji su usledili u svetu od toga vremena, i koji su bаш poslednjih dana dosigli vrhunac, jednako kao i unutarne promene u državi, učinili su, da je malo na koju skupštinu Saveza pohrlio toliki broj delegata iz svih krajeva zemlje; upravo zato što su svi osetili, da je glavna skupština jugoslovenskog Sokolstva najpovanzaniji forum, da kaže reč vere, odlučnosti i samopouzdanja, prema prijateljima i prema protivnicima; te da se, kako na unutarnu, tako i na spolnu situaciju naše zemlje i naroda, obazre pogledom pune nacionalne svesti i ponosa! I zant: Ništa se nije na toj skupštini ni kriilo ni ulepšavalo. Pale su i reči opravdane žalbe, zbog pojava koje su u protivnosti i sa poretkom i sa nacionalnim smirivanjem, a koje su uperene protiv Sokolstva; — ali je, i iznad najboljih nepravdi, čitavim tim vešanjem dominirala najplemenitija samozataja, i ubeđenje, — da je Jugoslavija iznad svega i da sva srca, sve misli i sve mišnice, u danашњem trenutku, treba da stoje u službi Kralja, naroda i otadžbine!

Izborm novoga prvog zamjenika Starješine, Skupština je izvršila takođe posao, koji je potpuno u duhu potreba i velikih zadataka danашњice. Brat Dr. Vladimir Belajčić je bio i do sada desna ruka bivšeg našeg nezaboravnog prvog zamjenika Starješine, brata E. J. Ganгла, pa je, naročito od vremena kada je brat Ganгла bolešћu bio sprečen da se nađe češće u Beogradu, kao i za poslednjih nekoliko meseci, stvarno vodio poslove Saveza, na opšte zadovoljstvo. Sem toga je brat Belajčić već od rane mladosti razvio svestranu delatnost u sokolstvu, u svim otcsecima i granama, tako da se može kazati, da je malo kome naš sokolski život do srži poznat, kao njemu. Njegova energija, radinost i duboka sokolska svest osvojile su čitavu skupštinu, koja ga je retkom jednodušnošћu izabrala, što pretstavља najbolje jemstvo, da he ga u njegovom radu i podupreti, i da he jugoslovensko Sokolstvo, novim letom i svežim snagama preћи na nove napore i nove uspehe, nove borbe i nove pobede.

Naša parola treba da bude: Rad se nastavlja dvostrukom snagom i trostrukom verom!

REZOLUCIJA

VANREDNE GLAVNE SKUPŠTINE SAVEZA SOKOLA K. J. OD 1 OKTOBRA 1939 G.

Jugoslovensko Sokolstvo, rasmotrivši današnje prilike u državi, utvrđuje, da je Sokolstvo uvek ostalo verno svojoj misli vodilji: jedinstvu narodnom i državnom, i da nije nikada služilo bilo kojim stranačko-političkim ciljevima; pa da je, usled toga, tokom svoga delanja bilo izloženo napadajima, a pod tuđinom i svirepo proganjeno. Ono je uvereno da se jugoslovenski sokolski pokret, dok u nama živi, ne može slomiti nikakvim uticajima spolja, i smatra da je danas zbog interesa državnih i narodnih, više nego ikada potrebno, da se taj pokret održi, razvija i snaži.

Jugoslovensko Sokolstvo za to i danas naglašava:

— da ostaje verno svojoj zavetnoj misli: jedinstvu narodnom i državnom;

— da će i od sada, kao i do sada hrabro i odvažno nastaviti svoj rad, za dobro Kralja, a na korist celokupnog naroda i jugoslovenske države;

— upućuje svoje tople simpatije braći i sestrama, koji su u poslednje doba, kao sokoli, izloženi nezakonitim napadajima od strane sokolskih protivnika, te će im u svakom pogledu pružiti punu pomoć i podršku.

Jugoslovensko Sokolstvo poziva celokupno svoje članstvo, da u ovim ozbiljnim danima sve svoje sile posveti sokolskom radu, da se što aktivnije zaposli u sokolanama, da narodno-odbranbeni rad smatra svojom najsvetijom so-

PRED DEVETI OKTOBAR

BESMRTNOST KRALJA UJEDINITELJA

Medu dane koje sokolstvo naročito ističe, spada i deveti oktobar, dan mučeničke smrti Viteškog Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Njegova smrt nije smrt u običnom značenju te reči, nego je ona za nas jedan večiti živi primer požrtvovanja za narodnu sreću i blagostanje, koji nam za sva vremena sija u znaku besmrtnosti.

Naša prva misao na taj dan treba da poleti tamo u visine velikih duša gde se nalazi i Njegova, koje nam našu prošlost obasjavaju svetlim svojim delima, čiji nas sjaj i danas sve greje i grejaće kroz vekove sve generacije naše. Ta prva misao jesu reči: Slava i hvala Kralju Ujedinitelju, koji daje život svoj u brizi za narod svoj! Tu svoju brigu je iskazao i umirući rečima: »Čuvajte Jugoslaviju!«

Ratna neman nikada u svetu ne miruje. Ona stalno potkopava ljudsko društvo i traži kanale za svoj prodor, da negde izbije i da vrši svoj krvoločni pokolj i pomor.

Bio je jedan kralj koji se uhvatio u koštac s tom nemani u želji da je savlada i da nikada ne udari na njegov narod, njegov hrabri i junački narod, koji je za svoju slobodu mnogo krvi prolio, njegov vredni i mnogopaćeni narod. Bio je jedan kralj koji je išao po svetu da zbriše trag te nemani i da joj spreči ulazak u njegovu lepu zemlju, ali je ta neman imala jatake svoje, koji Ga dočekaše i ubiše. On je hteo svojoj zemlji da obezbedi mir i zadovoljstvo, nezavisnost i slobodu. On umire i ostavlja iza sebe jedan amanet od dve reči, koje nam ostadoše iza njega da nam ukazuju zašto je živeo i zašto je umro i da nas sećaju kako treba biti na braniku otadžbine. »Čuvajte je!« — rekao nam je. Taj kralj bio je Viteški Kralj Aleksandar Prvi Ujedinitelj.

Takva će priča ostati kroz vekove naše budućnosti i ona će, kao i pesma o Boju na Kosovu, gde je slavno poginuo Care Lazo Čestito Koleno, da opominje generacije, kako treba sebi žrtvovati za dobro i sreću otadžbine.

Njegov amanet, »ČUVAJTE JUGOSLAVIJU«, Sokolstvo je uzelo za svoje najsvetije geslo i po njemu želi da sav svoj rad usmeri i uskladi. Ta je rečenica moto sokolske ideologije i na njoj se osniva naše sokolsko verovanje.

Danas se viju nad nama teški i tmurni oblaci međunarodne situacije. Hoćemo li da strepimo od njih? Hoćemo li da dozvolimo da nas poplaše, pa da se sakrijemo u mišje rupe? Zar bismo onda mogli da kažemo da ispunjavamo amanet Kralja Ujedinitelja? Sokolska načela: »Uvek spremni!« — »Napred!« — »Mi stojimo postojani kao klisurine,« — moraju doći do punog svog izražaja.

kolskom dužnošću, i da podizanju našega sela posveti najveću pažnju, da stvori što dublju saradnju sa selom, radi negovanja seoske narodne duhovne kulture. Sokolstvo stavlja u dužnost Saveznoj upravi, da preduzme sve potrebno, da rad Sokola i u buduće teče normalno i da se nesmetano razvija u svima krajevima naše zemlje.

Na posao! Budućnost našeg jedinstvenog naroda traži od nas, da budemo dosledni i istrajni! Bili smo, jesmo i ostajemo neimari jedinstvene Jugoslavije. — Z d r a v o!

Neka podmukla propaganda unosi strah u male narode i hoće da ih baci u malodušnost. Naš narod ne sme podleći takvom podlom uticaju, jer Kralj Ujedinitelj viče s Oplenca: »ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!« Taj njegov glas treba da znači: »Čuvajte granice i celokupnost ove divne zemlje Jugoslavije!«

Mi moramo biti duboko prožeti jednom čvrstom i nepokolebljivom verom u svoju neslomljivost i snažni otpor u svakom pogledu. Mi smo to u svojoj burnoj prošlosti i dokazali. Pretnje i samohvalisanje Golijata ne mogu biti dovoljni da nas obeshrabe. Kako piše naš »Sokolski glasnik?« »Niko u Jugoslaviji ne sme da potcenjuje ni naše prilike, ni našu odlučnost, ni našu spremu, ni volju za odbranu.« Tako on piše, i stoga nam je dužnost da svako potcenjivanje najodlučnije pobijamo svima dopuštenim sredstvima. »Čuvajte Jugoslaviju!« — ima da znači se to čuva, jer u tome su svi uslovi da se otadžbina očuva. A Sokolstvo je rezervoar svih pozitivnih elemenata, koji te uslove daju.

Danas, pored rata s oružjem, mnogo se govori i o ratu živaca, u kojem učestvuju skoro sve zemlje u Evropi. Radi se na iscrpljenju živaca, da se neki narod pokoleba u svojoj lepoj i zajedničkoj kući raznim pretnjama i isticanjem tuđe veličine

i nadmenosti. Sokolstvo je najbolji instrument protiv takvog rata.

»Čuvajte Jugoslaviju« znači dakle i: ČUVAJTE SOKOLSTVO! Mi ćemo ga i čuvati. Ne mora ono značiti broj, nego ideju, a ideja je nepropadljiva, ma kakve političke prilike dolazile za Sokolstvo. Ono će postojati i nema te sile koja će ga uništiti. Ni motorizovane trupe neće ga dohvatiti, niti bajoneti pokositi, jer jedan mislilac ovo kaže: »Bajoneti se mogu za sve upotrebiti, samo ne za jedno, da se čovek na njih oslanja.« Oni koji ginu sa sokolskom idejom ostavljaju je u znaku i vidu hrabrosti, junaštva i samopožrtvovanja i služe za primer onima koji iza njih ostaju. Kralj Ujedinitelj bio je među takvima, i reči koje je izustio na izdisaju, ostale su kao reči koje je Sokolstvo prihvatilo kao svoj Očenaš, u svojoj sokolskoj religiji.

Deveti oktobar jeste dan, koji nas opominje da čuvamo i Sokolstvo naše, drugim rečima da čuvamo sve ono što u sebi sadrži, da čuvamo i negujemo: ljubav, bratstvo, slogu i sporazum.

Sporazum neka zavlada, kao princip, svugde i svagda u svakom našem radu. Neka sporazum zavlada među svima Slovenima, pa da slovenski sokoli mogu zapevati »Hej Sloveni!« u pravom i istinskom smislu koji ima ta pesma. Neka sporazum zavlada u svetu, jer nam je samo tako mir osiguran, za koji je živeo i radio Kralj Ujedinitelj.

To je na dan besmrtnosti Kralja Ujedinitelja želja, koja proističe iz Njegovog primera i amaneta, koji nam je ostavio. Neka Mu je slava i hvala!

Jovan Udicki

Savezna Skupština jugoslovenskog Sokolstva zaključuje jednodušno: Rad se nastavlja, — za narodno jedinstvo, narodnu odbranu i podizanje sela!

Vanredna glavna skupština Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koja je imala da obavi izbor Prvog zamenika Starešine i ostalih članova savezne uprave, te da rasmotri današnje stanje i položaj Sokolstva, započela je u subotu, u 8 sati naveče, u vežbačkoj dvorani Saveza Sokola K. J. na Terazijama, u prisustvu velikog broja delegata iz čitave zemlje i isto tako velikog broja ostalog sokolskog članstva. Delegati su došli u pohvalnom broju i iz najudaljenih župa, osećajući koliko su baš u ovom trenutku važne odluke i većanja jugoslovenskog Sokolstva i koliko je potrebno da se čuje odlučna sokolska reč, te da nova uprava Saveza Sokola K. J. bude izraz što jednodušnije volje čitavog članstva. Ukupan broj delegata svih župa iz čitave zemlje prešao je 120, a osim toga bili su prisutni kao skupštinar i svi dosadašnji članovi savezne uprave.

Pozdrav Kralju i Starešini

Pred ovako mnogobrojnom skupštinom otvorio je zasedanje drugi zamenik starešine, brat Dr. Vladimir Belajčić, upućujući pre svega reči najtoplije odanosti uzvišenom Starešini Saveza Sokola K. J., Nj. V. Kralju Petru II. Brat Belajčić je naročito podvukao veliku ljubav što je Sokolstvo gaji prema uzvišenom Nasledniku Kralja Mučenika, u čijem liku usredsređuje sve svoje nade u veliku budućnost jugoslovenske otadžbine. Odanost Sokolstva Kralju i Dinastiji stara je naša odlika, koja ostaje nepokolebljiva, i u današnjim teškim prilikama još čvršća. Brat Belajčić predlaže da skupština uputi Nj. V. Kralju Petru II pozdravni telegram ove sadržine:

»Jugoslovensko Sokolstvo, okupljeno u Beogradu na vanrednoj Saveznoj skupštini, sa izaslanicima svih svojih župa, upućuje Vašem Veličanstvu, svome uzvišenom i ljubljenom Starešini, izraz svoje nepokolebljive vernosti i odanosti, uvek spremno da najpredanije radi za sreću svoga Kralja i napredak svoga naroda, i da čuva i brani celinu, samostalnost i slobodu otadžbine.

Neka živi Nj. V. Kralj Petar II!

Neka živi Kraljevski dom!
Neka živi Kraljevina Jugoslavija!»

Čitava skupština je stoječke saslušala čitanje telegrama i pozdra-

vila ga burnim klicanjem Kralju, Kraljevskom Domu i Jugoslaviji.

Pozdrav Kralj. Namesnicima

Nakon toga je brat Belajčić pozvao članstvo, da se u ovom svečanom trenutku, sa zahvalnošću seti i vrhovnog predstavnika Kraljevske vlasti, Nj. Kr. Vis. Kneza Namesnika Pavla, pa je predložio da se Knezu Namesniku uputi pozdravni telegram ove sadržine:

»Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, predstavljen po izaslanicima iz svih krajeva naše otadžbine, upućuje Vašem Kraljevskom Visočanstvu, sa svoje vanredne skupštine, najiskrenije pozdrave i uverava Vaše Kraljevsko Visočanstvo o pripravnosti svih svojih pripadnika, da i u ovim teškim danima iskušenja, bez kolebanja najpožrtvovnije produži svoj nesebični rad, za dobro Kralja, Naroda i Otadžbine.

Neka živi Vaše Kraljevsko Visočanstvo!»

Čitanje telegrama popraćeno je srdačnim odobravanjem i poklicima »Živeo Knez Namesnik!« — Konačno je brat Belajčić predložio da se Kraljevskim Namesnicima, Dr. Radenu Stankoviću i bratu, Dr. Ivi Peroviću, upute također pozdravni telegrami, što je skupština sa odobravanjem prihvatila. Telegram, upućen Namesniku Dr. R. Stankoviću, glasi:

»Jugoslovensko Sokolstvo upućuje Gospodinu Kraljevskom Namesniku, sa svoje vanredne skupštine, najsrdačnije pozdrave, nadahnuto iskrenom željom da i dalje najpožrtvovnije posveti sve svoje sile, za dobro Kralja naroda i otadžbine.«

Br. Dr. Belajčić o stanju Sokolstva i o budućem radu

Prvi je uzeo reč po tom važnom pitanju sam predsedavajući starešina, brat Dr. Vladimir Belajčić, koji je u vanredno sažetom i svestranom govoru dao pregled svih spoljnih i unutarnjih prilika, u kojima se nalazi Sokolstvo i čitav naš narod, pa je naročito intencijom uspeo da izrazi poglede i želje čitavog Sokolstva na zadatke i dužnost što nas čekaju, kao tumač nepokolebljive sokolske vere u pobjedu naših osnovnih ideala.

Brat Belajčić je podvukao, da je prošla naša skupština, u mesecu ma-

Telegram upućen Namesniku bratu Dr. Ivi Peroviću glasi:

»Jugoslovenski Sokoli, okupljeni na vanrednoj skupštini Sokolskog Saveza u Beogradu, bratski pozdravljaju brata Kraljevskog Namesnika, nadahnuto iskrenom željom da i dalje najpožrtvovnije posvete sve svoje sile za dobro Kralja, naroda i otadžbine!«

Počast mrtvoj braći

Brat Dr. Belajčić setio se zatim braće članova Savezne uprave, koja su nestala iz naše sredine, od vremena prošle glavne skupštine. Vrlo tople reči posvetio je neprežaljenom bratu, Stevi Žakuli, čiji rad je za čitavo jugoslovensko Sokolstvo od trajnog i neocenjivog značenja. Počastio je zatim uspomenu brata Bogomila Kajzelja, jednog od pionira našeg Sokolstva u Slovenačkoj i neustrašivog jugoslovenskog borca, i konačno se setio nedavno preminulog brata, Gojka Mudrinića, istaknuvši njegove zasluge za razvoj Sokolstva u Beogradu. Svoj preminuloj braći su prisutni skupštinar odali počast, ustajanjem i klicanjem: Slava im!

Starešina Belajčić je uputio zatim srdačne pozdrave svima prisutnima, a naročito delegatima koji su, i iz najudaljenih krajeva, u tolikom broju pohrlili na ovu skupštinu, pa je zaželeo da ovo zasedanje bude što plodonosnije za Kralja, Jugoslaviju i Sokolstvo. Predložio je zatim, da se peta tačka dnevnog reda: Raspravljavanje o prilikama u kojima se Sokolstvo nalazi i odluke za budućni rad, — uzme kao prva u predstavi, a da se ostali deo dnevnoga reda ostavi za sutra. Skupština je to jednoglasno prihvatila.

ju, održana pod utiskom teških međunarodnih događaja, kojima je pala žrtvom jedna bratska slovenska država; a ova sadašnja skupština da se odigrava pod utiskom još težih prilika, kada se u Evropi vodi krvav rat i kada je još jedna slovenska država izložena teškim stradanjima. Slovenska osećanja jugoslovenskog Sokolstva su nepokolebljiva, unatoč svih nesreća i neprilika, i naša vera u pravdu, koja mora da pobedi, ostaje neokrnjena. I naš narod je pred jačom silom više puta znao da bira čast i slavu, pa i uz cenu časovitog slo-

Prvi zamenik Starešine SSKJ, br. Dr. V. Belajčić

ma, te da se privoli nebeskom carstvu, verujući da će mu baš taj izbor osigurati konačnu slobodu. Zbog toga mi sa punim poštovanjem i ponosom pozdravljamo one, koji su uveli junački da ginu i da se brane do poslednjeg trenutka, radije nego li da nečasno kapituliraju. Patnje slovenskih naroda predstavljaju utoliko veći zalog za njihovu pobjedu, u koju mi nepokolebljivo verujemo!

(Ove reči brata Belajčića popraćene su srdačnim odobravanjem čitave skupštine i saslušane su stoječke.)

U daljem govoru prešao je brat Belajčić na naše unutarnje prilike i podvukao, da u njihovoj oceni moramo pre svega voditi računa o spoljnjim prilikama. To nas primorava da budemo trezveni i razboriti, da bismo mirno mogli da stvorimo odluke, koje će biti korisne i po nas, ali pre svega za Kralja, narod i Jugoslaviju.

Političke promene i događaji koji su se u poslednje vreme desili u našoj zemlji, dodirnuti su, posredno i neposredno, i Sokolstvo. U pojedinih našim krajevima desili su se incidenti, koji moraju da izazovu revolt kod svih ljudi koji vole pravdu i red; a naša braća i naši domovi su bili često izloženi mržnji partizanskog besa, kome oni nisu ništa skrivili i sa kojim nemaju nikakve veze. Neodgovorni elementi i privatne organizacije vršile su nasilja nad sokolskom imovinom i nad ličnostima sokolskih pripadnika, o čemu imamo detaljnih podataka.

Mi znamo vrlo dobro da se promene, kakve su se odigrale u našem političkom životu poslednjih dana, ne mogu odigrati bez izvesnih potresa i incidenata. Mi isto tako znamo, da je današnji vrhovni imperativ: odbrana celokupnosti i nezavisnosti države, i razumemo nastojanja merodavnih faktora, da se postigne takva politička situacija, da svi krajevi i delovi naše zemlje budu spremni da tu nezavisnost i celovitost brane. Sokolstvo je u tome uvek prednjačilo, pa se je zato i u ovom trenutku izdiglo iznad svih tih bolnih događaja, koji su dirali u njegove članove i u njegovu imovinu, i strpljivo je čekalo da se red zavede, ne htejući jačim protestima unositi nemir u nastojanja merodavnih faktora. Međutim prirodno je, da uprava Saveza nije mogla da ostane skrštenih ruku. Ona je, i zbog Sokolstva samog i zbog poretka u zemlji, preduzela korake, da nadležni faktori budu upoznati sa

svim tim incidentima, pa je tražila da se sve nepravde, učinjene Sokolstvu, isprave i da u odnosu na Sokolstvo dođe do izražaja puna sloboda njegove delatnosti i stroga zakonska zaštita.

U tom cilju su predstavnici Saveza Sokola posetili Predsednika Kr. vlade, g. Dragišu Cvetkovića, zatim ministra unutrašnjih dela, g. Stanoja Mihaldžića, i ministra za fizičko vaspitanje naroda, g. Jevrema Tomića; a predstavnici Zagrebačke župe posetili su i hrvatskog bana, Dr. Subašića. Na merodavnim mestima rečeno je predstavnicima Sokola, da Sokolstvo, oslanjajući se na svoje svetle tradicije, ima dalje da nastavi nesmetano rad na čitavoj teritoriji Kraljevine Jugoslavije. Merodavnim faktorima su poznati svi incidenti, pa će sve nepravde biti ispravljene. U prvom prelaznim danima nije se moglo nastupiti uvek sa punom strogošću, zato da se ne izazovu još jači sukobi; što sigurno nije ni želja Sokolstva, kao ni ikojeg rodoljuba u zemlji. Ali potpun red i zakonitost će biti postepeno uvedeni i, u najkraćem vremenu, uspostavljeni. Svi sokolski domovi, kao i sva sokolska imovina, biće vraćeni njihovim sopstvenicima i Sokolstvo će svuda moći nesmetano da nastavi svoj rad.

Utisak sokolskih izaslanika je taj, da kod svih merodavnih faktora postoji dobra volja, da se red i zakonitost poštuju, te da se rad Sokolstva ceni. Mi Sokoli, kao rodoljubi i nacionalisti, nećemo činiti smetnje da dođe do što većeg smirivanja i pokazaćemo krajnju strpljivost, ne želeći da izazivamo nikakve sukobe. Ali isto tako ne možemo dozvoliti, da naša braća i dalje budu žrtvom neodgovornih i nekažjenih napadaja, već ćemo odlučno tražiti punu zaštitu i, po potrebi, ćemo tu zaštitu pružiti svojom unutarnjom snagom. Mi vrlo dobro znamo, da su današnja vremena najmanje podesna za unutrašnja razračunavanja i da dandanas svaka zdrava ruka treba da grli pušku, kojom će, u slučaju potrebe, braniti otadžbinu, pa nikako ne želimo da se te ruke troše u ma šta drugo. Mi umemo da se izdignemo nad sve lično, pa i nad sve društveno, kada se radi o interesima otadžbine; ali znajući da Sokolstvo predstavlja našu potrebnu naroda i države, mi nećemo dozvoliti da se ono ruši, jer bi se time udaralo i na Jugoslaviju. U ovom važnom trenutku čitava naša javnost treba da zna, da se celokup-

Pogled na dvoranu, za vreme zasedanja Savezne skupštine, u nedelju, 1 oktobra.

Br Ivan Kovač, novi načelnik SSKJ.

no jugoslovensko Sokolstvo, iz svih krajeva, potpuno solidariše sa progonjenom braćom, te da Sokolstvo, bez obzira na bilo kakve promene, ostaje jedinstveno i jugoslovensko!

Brat Belajčić poziva zatim skupštinare, da iznesu mirno, ali i svestrano, svoja mišljenja i svoja zapažanja sa terena, te da predlože što treba učiniti, obzirom na trenutne prilike, a još više obzirom na budućnost. Članovi na terenu očekuju željno naša uputstva za rad, ali isto tako očekuju i reč solidarnosti i ohrabrenja. Sokolstvo ne sme da izgubi ispod nogu tlo turalnosti, ali ne sme da izgubi ni vezu sa istinskim narodnim raspoloženjem i sa mišljenjem članstva.

I pored teških dana i negativnih činjenica, treba imati na umu, da ima ipak dosta svetlih momenata i dosta pozitivnih činjenica, koje nam daju veru da će Sokolstvo sve teškoće prebroditi i da će njegova vrhovna misao pobediti, na korist naroda i države. Imalo je So-

kolstvo i daleko težih prilika, kada ga je tuđin progonio tamnicama i vešalima, pa je ipak pobedilo! To treba imati uvek na umu. Parola, koju ćemo uputiti sa ove skupštine glasi: **RAD SE NASTAVLJA!** U sadašnjim vremenima taj rad treba skoncentrisati na tri područja: na rad u sokolani, tehnički i prosvetni; — zatim na narodno odbranbeni rad, na svakom mestu i u svakom trenutku; — i konačno na podizanje sela, kao glavnog izvora naše narodne snage, moralne i materijalne. Sve moramo da elektrizujemo i sve svoje energije da probudimo. Ni jednog člana ne sme mo klonuti. Naš stav mora da bude takav, da svako oseti, protivnik kao i prijatelj, da je, baš u današnjim danima, još više nego ikada, Sokolstvo jak nacionalni činilac.

Ako se vratimo kući sa ovakvim raspoloženjima i sa punim zanosom ih posejemo u narod, onda ćemo ovom skupštinom izvršiti velik sokolski posao i rodoljubiv zadatak za Kralja, narod i Jugoslaviju. U tom duhu pristupimo današnjim većanjima!

Govor brata Belajčića bio je saslušan u najdubljoj tišini i pažnji, ali je na najjačim mestima bio spontano prekidano živim odobravanjem. A kada je završio, čitava dvorana je udarila u srdačan i dugotrajan aplauz.

Pre nego što se prešlo na diskusiju, sekretar, brat Adolf Štefan, je pročitao telegrafске pozdrave jedinica i članova, a među njima i pozdrav udruženja »Slovenska misao«, iz Beograda.

Isto tako je izabran i odbor za rezoluciju, u koji su ušli Dr. M. Gradojević, Radovan Dimitrijević, Joža Smertnik, Dr. Hugo Werk i Dr. Voja Besarović.

Sokolstvo u radu i u borbi Izveštaji župskih delegata

Diskusiju je otvorio brat Janko Jazbec, starišina Sokolskog društva u Crikvenici i delegat župe Sušak-Rijeka. On zahvaljuje bratu Belajčiću na rečima utehe za progonjenu braću i objašnjava razloge, zbog kojih je došlo do proganjanja Sokolstva u pojedinim krajevima Hrvatske Banovine. Napada parolu o »demoniranju jugoslovenstva«, koja je bila bačena sa strane izvesnih političkih faktora. Iznosi zatim slučajeve otpuštanja službenika i nameštenika, koji su Sokoli, u Pagu, Novalji, Crikvenici itd., i crta lične napaje, u kojima su teško stradali pojedini članovi Sokolstva, a da nisu bili uzeti u zaštitu ni od organa vlasti. Ova progonstva se vrše također i sa strane članova Seljačke i Građanske zaštite, i pod njihovom firmom, pa se ne preza ni od toga, da se progone najrodoljubiviji učitelji, rodod iz Istre, koji su iz svoga kraja morali da beže zato što su suviše hrabro branili njegovo hrvatstvo i jugoslovenstvo.

Brat Viktor Hajmer, sekretar Sokolske župe Zagreb, kaže da su incidenti u pojedinim krajevima vrlo teški, ali da je još važnija činjenica, što protivnici hoće da, u korenu, unište jugoslovensku misao i da Sokolstvo treba svojim radom to da spreči. Merodavni faktori treba da ulože svu energiju da osiguraju zakonitost i red. Predlaže da se govor brata Belajčića umnoži u više stotina hiljada primeraka, da čitavo naše Sokolstvo može da se okrepri njime i da dobije uputstva za daljni rad.

Brat Josip Rišlavi, podstarišina župe Zagreb, govori detaljno o incidentima u Zagrebu, i veli da se njihovi inicijatori prikazuju kao članovi »Građanske zaštite«. Iznosi čak slučaj, kako je jedan ugledan i zvaničan činbenik današnjeg režima u Zagrebu bespesešno intervenisao kod »Građanske zaštite«, da zaštiti jednog svog zemljaka Soko-

li napadači na ostalu braću nisu uhvaćeni. Duboko ogorčenje je izveo napadaj i pretres stana kod braće Suljanovića i Brusića, a šalju se preteća pisma pojedinim članovima, u kojima im se kaže, da moraju napustiti Hrvatsku, ili da će biti ubijeni. Seljačka zaštita je oduzela dom sokolskog društva u Kustošiji i još ga nije povratila, ma da su merodavni faktori u Zagrebu obećali da će biti povraćen. Izjavljuje, da Sokolstvo u Zagrebu želi samo mir i slobodan rad, te da će izbegavati sve incidente, ali traži punu zakonitost.

Brat Dr. Vjekoslav Lavš, starišina župe u Splitu, iznosi, da je i sokolski dom u Sinju bio oduzet, ali je posle intervencije bio povraćen. Kaže da izjavama kompetentnih faktora treba pokloniti poverenje i nada se, da kod njih ima dobre volje. Predlaže da se te izjave dostave čitavom članstvu, te da se svima koji su progonima bili oštećeni, omogući drugo zaposlenje i potpora. Iznosi zatim bojazan, da će u školama na području Banovine Hrvatske doći do šikanacija protiv one dece, koja su učlanjena u sokolskom podmlatku, i preporuča Starešinstvu da vodi brigu o tome, kako se ne bi izgubio sokolski podmladak.

Brat Dr. Grga Bogić, župa Šibenik, veli da ima još jedan način, kojim se može onemogućiti sokolski rad, a to je premeštanje onih, naročito agilnih sokolskih radnika, koji su nastavnici ili činovnici. Često jedan takav radnik nosi čitavo društvo na sebi pa Starešinstvo treba da se pobrine, da se rad društva ne paralizira time, što mu se takvi radnici oduzimaju.

Brat Nikolić, iz župe Petrograd, govori o radu narodno odbranbenog oteka, naročito u onim krajevima, gde postoje inorodne manjine. Nacionalni element u tim krajevima treba odlučno podupirati, a naročito Sokolstvo; dok je međutim partizanstvo krivo, da Sokolstvo nema dovoljno potpore, a podupiru se nacionalni elementi. Preporuča također, da Škola za fizičko vaspitanje ne oduzima vaspitače omladine, i da se što više podupre velosipedski oteak, koji je tako važan u nekim krajevima.

Brat Gavra Milošević, starišina župe Cetinje, veli da se »na muci poznaju junaci« i da to vredi u prvom redu za Sokolstvo. Progonjenoj braći treba pružiti svu pomoć i zaštitu, ali je u današnjem momentu još važniji položaj naše države prema vani. Mi moramo paziti na nevidljive sile, koje pokušavaju da nas razruše i stvoriti u čitavom našem narodu takav duh, koji će biti naša Mažinovljeva linija i koji će se svakoj sili odupreti. Jugoslovenska ideja je večna, i u Crnoj Gori je, u današnjem momentu, sve složno za njenu odbranu. Nova uprava Saveza treba u prvom redu da prati sve što događa na području spolj-

nih odnosa, i da diže narodno odbranbeni duh i veru u nesalomljivost Jugoslavije.

Brat Marko Sablić, starišina župe Karlovac, podvlači da Sokolstvo u Banovini Hrvatskoj nije klonulo, kao što bi to mogli da misle neka braća iz drugih krajeva. Ono će se i dalje neustrašivo boriti, kao i do sada. Dosadašnji njegov rad treba ceniti, baš obzirom na te neprilike, pa će se tek onda videti, da je Sokolstvo na području Banovine Hrvatske učinilo često puta više nego braća u drugim krajevima, koja nisu imala nikakvih neprilika, ni poteškoća. Braća sa ostalih teritorija treba da u svakoj prilici podupru progonjenu braću. Bilo je na žalost izvesnih partizana, koji su dolazili iz Srbije, tobože u ime jugoslovenstva, dok su međutim škodili jugoslovenstvu. Ali, ma šta se desilo, Sokolstvo će u tim krajevima neustrašivo nastaviti svoj rad!

Od nas zavisi da li će Sokolstvo pobediti!

Pošto se više nije niko javio za reč, ustaje brat Dr. V. Belajčić, da se osvrne na reči predgovornika i da pruži rezime čitave diskusije. Brat Belajčić veli, da je brat Sablić naročito dobro istaknuo, da i u današnjim prilikama Sokolstvo ispašta tuđe grehe, te da strada za sve ono, što su toliki partizani i političari grešili; a sve zato, što ONO IMA NAJVIŠE MORALNE SNAGE, DA SE NE ODREKNE IDEJE, koju su napustili mnogi od onih, koji su po jugoslovenstvu svakojako vršljali. Ali mi ne žalimo toga, i ponosni smo što smo ostali verni jugoslovenstvu. Čuli smo vrlo opravdane žalbe predgovornika, i mi ćemo sve učiniti, da nepravdu suzbijemo. Ali i pored svega toga, nemamo nikako razloga za malodušnost! Protiv Sokolstva i jugoslovenstva su dizali svoje snage bečki dvor i peštanski magnati; protiv Sokolstva su ustajali Rauhi i Cuvaji, protiv Sokolstva je vodio rat general Potiorek; dizala su se vešala, otvarale se tamnice i izazvalo se svetsko krvoproliće, — pa je ipak Sokolstvo sve to preživelo i pobedilo! Samo od nas zavisi, da li će Sokolstvo pobediti, ili biti pobeđeno,

i naš pokret može samo u nama samima da se slomi!

Naše unutarnje prilike treba gledati trezveno i sa opšteg interesa. Oni koji seju nered i nezakonitost, ubrzo će se sami u sebi zgrupati; a oni koji su ih podupirali ili tolerirali, imaće sami muke da ih se otrese. Frankovluk i furtimaština će biti demaskirani, a merodavni faktori će morati da zavedu red svuda, ne samo zbog Sokolstva, već i zbog sebe samih, ako im je do istinskog sporazuma i smirivanja i do ljubavi prema narodu i zemlji. Ne smemo zaboraviti, da i na drugoj strani ima ljudi, kojima ne možemo poricati tu ljubav. Mi imamo n. pr. kategoričku izjavu, da je naredeno, da se sokolski dom u Crikvenici povraća Sokolima, i moramo verovati da će se to dogoditi. Ako se izbegavaju nagle intervencije, moramo i to razumeti; jer bi svaki jači sukob i krvoproliće išli samo na ruku frankovačkim elementima i tuđinskim agitatorima, pa bi time škodili i narodnoj, a i sokolskoj stvari. Ako jedan brat pita, da li se može raditi za Sokolstvo, kada su priznata tri naroda, mi treba da odgovorimo: **Jest, za Sokolstvo i jugoslovenstvo se mora raditi u bilo kakvim prilikama**, jer smo za njega radili i u Austriji, kada se nije priznavalo ni jugoslovenstvo, ni srpstvo ni hrvatstvo!

Konačno brat Belajčić izveštava, da je Savez već uputio izvesne svoje župama, za pomoć progonjenoj braći, i da sa zahvalnošću prima sve sugestije predgovornika u tom pogledu. Rezultat čitave ove diskusije svedoči o **potpunoj jedinstvenosti pogleda čitavog jugoslovenskog Sokolstva**, na sve što se događa kod nas i oko nas, kao i na čitav naš rad u budućnosti. Taj rezultat daje se zbiti u nekoliko tačaka: da ostaje mo verni svojoj ideologiji, da odlučno nastavljamo svoj rad itd., — što sve treba da bude izraženo u rezoluciji, koju će izraditi izabrani odbor. Brat Belajčić izjavljuje, da je vanredno zadovoljan tokom ove diskusije i zahvaljuje braći na ovako srdačnoj saradnji i na ovako iskrenoj i dobromamernoj izmeni misli.

Time je zakedanje prvoga dana skupštine završeno, oko ponoći, a nastavak je određen za nedelju ujutro, u 9 sati.

»Sokoli, budite i otsad celom narodu našem primer jedinstva duhovnoga i raznosite niza Savu i Dravu, uz Tisu i Moravu, ka Bosni, Neretvi i Zeti, sve do sinjega mora, ljubav prema svakom bratu i sestri. Kažite im, da ste, ovako sakupljeni jedan uz drugoga, videli samo jedan lik, osetili jedno jedno isto srce samih blizanaca i blizakinja naše Velike Majke Otadžbine!«

KRALJ ALEKSANDAR UJEDINITELJ (g. 1922).

»Od kolevke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji i jugoslovenskoj ideji. Njene su vaše mišice i vaša srca, njene imaju da su sve vaše radosti i ideali, vaše težnje i sva vaša pregnuća.

To traže od vas vaše sokolske tradicije, to je amanet onih koji padoše za veličinu Otadžbine, to vam je Moj Kraljevski pozdrav. — Zdravo!«

KRALJ ALEKSANDAR UJEDINITELJ (g. 1930).

Učesnici na vanrednoj Skupštini Saveza Škola K. J. u Beogradu, 1 oktobra 1939

Други дан Савезне скупштине слетски гаранцијски фонд

Тачно у 9 сати настављен је рад Савезне скупштине, пред дупком пуном двораном. Претседавајући старешина, брат **Др. В. Белајчић**, ставља на дневни ред расправу о слетском гаранцијском фонду и образлаже оснивање тога фонда. Истиче важност и значај свесоколског слета год. 1941 у Београду, приликом пунолећства нашег узвишеног Старешине, **Њ. В. Краља Петра II**, којим треба да буде окружена наша Соколска Петрова Петолетка. Посве је природно да данас нико не може предвидети, како ће се развити прилике у свету и да ли нам оне неће стављати препреке за одржање тога слета. Међутим, ми морамо стати на гледиште, да слет треба спремити и да га треба одржати, уколико год нам то буде могуће, по сваку цену. Да слет спремимо и обезбедимо, потребна су нам материјална средства, која се не могу покривати из редовног буџета. Ми рачунамо, додуше, и на потпору државе, као и општине града Београда итд., али као прави Соколи требамо у првом реду да рачунамо на сопствене снаге и жртве! Тако је искрсла идеја Соколског гаранцијског фонда, којим би се обезбедило покривање оних мањкова, који се не би могли покривати из редовних средстава и осталих помоћи. Сем тога би тај гаранцијски фонд требао да послужи као обртни капитал за припремне радове и као инвестициони капитал за зидање стадиона. Свесоколски слет, год. 1941, треба да представља нашу најлепшу манифестацију, нашу величанствену почит свој узвишеном Старешини, па се морамо осигурати, да ће бити изведен у реду и без икакве сенке.

Брат **Михајло Николић**, економ Савеза, даје затим финансијски преглед основе тог гаранцијског фонда. Расходе за слет, рачунате апроксимативно, он цени на дин. 12.500.000, од чега би 2.500.000 динара ишло на слет као такав, а 10.000.000 динара на изградњу стадиона. Према том плану, стадион би имао 14.000 седишта, 42.000 стајаћих места, а свлачионица за 20.000 вежбача. Затим би имао канцеларије итд. Приходи од слетских значака, улазница, легитимација за вођњу, изнајмљивања продавница, слетских маркица, добровољних прилога итд., — брат Николић рачуна да би изнели око 6.500.000 динара, што значи да би непокрито остало око 6.000.000 динара. Тај мањак би требало делимично покривати потпором државе, општине итд., али је неопходно потребно да Соколство други део тог мањка већ унапред покрије само од себе, и да тим уједно осигура почетни капитал, помоћу гаранцијског фонда, који би могао да рачуна на суму од барем 3.000.000 динара. У ту сврху израђен је предлог **правилника гаранцијског фонда**, према коме би сваки члан Сокола, сем деце у подмлатку, требао, за време ове две године, које фале до слета, да даје у тај фонд 20 динара годишње. На концу је брат Николић прочитао нацрт правилника.

Брат **Белајчић** напомиње, да ће се по свој прилици морати приступити изградњи привременог слетшта, које би, међутим, било заметак будућег сталног стадиона. Код Министра за физичко васпитање народа предузети су кораци, у вези са изградњом сталног државног стадиона; али морамо се и сами побринути за сваки случај. Имамо лепе резултате конкурса за идејну скицу слета, али прилике у свету не допуштају нам да можемо унапред предвидети, кога ћемо моћи имати као госта и ко ће од словенског Соколства моћи да учествује на слету. Зато наш план треба да саобразимо са стварношћу и са приликама, држећи се начела да је боље имати слет и у јалним. За слет треба радити пу-

мањем обиму, али да буде у реду. Брат **Бојанић Петар**, из жупе Петровград, прихваћа потпуно идеју гаранцијског фонда, само налази да ће свота од 20 динара годишње бити превелика за многе наше чланове; зато жели да се то реши тако, да имућнији дају више, а сиромашнији мање.

По том предмету говорили су и браћа, **Глушћевић** из Ужица, **Милован Кнежевић** из Новог Сада, **Т. Канајет**, из Мостара, и **Јазбец** из Цриквенице, који су сви тражили, да се у плаћању одреде различите категорије, а да се за соколске чете одреди најмања сума. Брат **Лавш**, из Сплита, се нада, да би слет могао да буде рентабилан, ако буде добро вођен, па би се у том случају приложи, дати гаранцијском фонду, могли вратити јединицама. Бр. **Др. Вукобратовић**, из Бјеловара каже, да се фонд мора основати, да смо у томе сложни сви, а да поделу у врсти плаћања треба да спроведу жупе, у свом делокругу. Брат **Чеда Милић**, из Мостара вели, да наше материјалне жртве за овај слет треба да буду и морално огледало наше свети. Соколство не сме затајити, када треба давати или чинити жртве. Али давање мора бити по могућностима, моралним и матери-

Претседништво Савезне скупштине:

Браћа А. Стефан, В. Белајчић, М. Смилјанић, М. Станојевић и М. Николић

ном снагом, без обзира на икоје догађаје, као да он мора свакако бити. А будемо ли спречени још важнијим послом, за Краља и отаџбину, онда ћемо, и тај фонд и све остало, жртвовати у тим другим напорима.

Брат **Миливоје Смилјанић**, заменик старешине Савеза, предлаже, да и деца плаћају у тај фонд, барем по један динар, да тако и они имају свест да су нешто жртвовали за тако високи циљ. Браћа, **Мирослав Војиновић** и **Др. Богдан Видовић** кажу, да је слет питање части, а у колико до слета не би дошло, треба Савез овласти, да са гаранцијским фондом може располагати, као са фондом за народну одбрану.

Претседавајући, брат **Др. Белајчић**, констатује једнодушност и предлаже, да скупштина закључи оснивање гаранцијског фонда и да даде упутства Савезном старешинству, да правилник за тај фонд изради на принципу, да у давању учествује свако, према својим социјалним и привредним приликама, и да се за поједине жупе одреде глобална сума, на основу бројчаног стања, те социјалних и економских прилика, а да свака жупа у свом делокругу изврши разрез уплаћивања.

Брат **Белајчић** даје још једну сугестију, да Савез изда емисију бескапиталног зајма на пет година, да би, не само Соколи, него и сви пријатељи Соколства, могли узети обвезнице тога зајма. Његов циљ би био, да осигура потребан обртни и инвестициони капитал за предрадње слета. Скупштина треба да даде овлаштење Старешинству, да проучи ту ствар и да, уз одобрење пленума Савезне управе, распише тај зајам.

Оба предлога брата **Белајчића** једногласно су прихваћена.

Избор брата Белајчића за првог заменика Старешине

Прешло се затим на избор Првог заменика Старешине Савеза Сокола. Чим је претседавајући најавио ту тачку дневног реда, настало је спонтано клицање **»Живео брат Белајчић!«** — На то је устао брат **Паве Ковачећ**, старешина жупе Сибеник, па је саопштио, да је **конференција старешина свих жупа једногласно donela закључак, да скупштини предлози, да се брат Др. Владимир Белајчић аklamacijom изабере за првог заменика Старешине**. Пошто је тај предлог поздрављен и прихваћен са бурним одобравањем, претседавајући је ставио питање, да ли ипак неко не тражи, да се обави тајно гласање. Пошто се нико није јавио и пошто је читав дворана почела поново да аklamira брата Белајчића, то је претседавајући **утврдио, да је за првог заменика старешине Савеза К. Ј. аklamacijom и једнодушно изабран брат Др. Владимир Белајчић**. Скупштина је ту изјаву поздравила поновним одобравањем.

Искрено дирнут, брат **Др. Белајчић** се захвалио на избору и на моралној подршци, која му је time data. Он је свестан теške дужности и одговорности коју узима на себе, нарочито у овим теskim временима, али обећава дати све што му njegove физичке снаге dopuste, за добро Sokolstva i за победу njegovih načela.

Кандидациони одбор и резолуција

Прешло се затим на избор осталих чланова Савезне управе, па је брат **Ј. Смртник**, из Celja, предложио **кандидациони одбор**, у који су ушли браћа: **Др. Белајчић**, **Др. М. Gradojević**, **Ing. Pajić**, **Miloš Stanojević**, **Elza Skalar**, **Dr. V. Besarović**, **Jakob Spicar**, **Pavao Kovačev**, **M. Knežević**, **J. Rišlavi** и **Dr. B. Čipčić**.

Savezni načelnik, брат **Др. А. Pihler**, известио је затим о предлогу збора жупских начелника за избор Савезног начелништва; а савезна начелница, **Elza Skalarjeva**, је известила о предлогу збора жупских начелника. Исто тако је савезни проsvetar, брат **М. Stanojević**, известио о предлогу збора жупских проsvetara.

Због заседанја кандидационog одбора, одређена је извесна pauza, за време које су се сви присутни скупштинари заједнички slikали.

У наставку скупштине је брат **Radovan Dimitrijević**, старешина жупе Niš, прочитао предлог **rezolucije vanredne savezne скупштине**, који је био једнодушно и са srдаčnim одобравањем и клицањем Sokolstvu i Jugoslaviji, прихваћен. Текст rezolucije donosimo на првој страни **»Sokolskog Glasnika«**.

Избор осталих чланова Савезне управе

Брат **Белајчић** објашњава затим разлоге, који су водили кандидациони одбор, да састави листу која ће бити предложена. Хтелo се, да у савезној управи буду заступљени сви крајеви земље и да у њу уђу личности, које ће моћи да задовоље свима моментима који могу да наступе, те да се уједно очува и пун континуитет рада. Затим брат **Белајчић** поставља предлог, због тога што ће садашња управа требати да спреми слет и да уједно положи рачуне о том слету, — да мандат нове управе има да траје три године. Овај предлог био је једнодушно прихваћен.

Брат **Др. Б. Чипчић**, члан Савезне управе, чита затим предлог кандидационog одбора за избор нове савезне управе, као и надзорног одбора, те суда части итд. Предлог кандидационog одбора био је једнодушно прихваћен, уз срдачно клицање појединим члановима нове управе. Састав нове управе доносимо на другом месту, у данашњем броју **»Sokolskog Glasnika«**.

Пошто је изабрана нова управа, брат **Др. Белајчић** подвлачи, да је читаво југословенско Соколство дужно нарочито захвалност брату **Др. А. Пихлеру**, досадашњем Савезном начелнику, који се, услед новог избора, растаје од тог положаја; али који се тиме не растаје од Соколства, у коме ће до бити нове важне дужности и које ће његов предани и идеални рад сачувати у неизбрисивој успомени. Са положаја првог заменика начелника одлази и брат **Мирослав Војиновић**, врло заслужни пионир предатног Соколства у Србији и неуморни радник на пољу југословенског Соколства, који и даље остаје у склопу савезне управе и чији ће рад бити и од сада драгоцен за Соколство. Читаво скупштина је срдачним одобравањем и поклацима поздравила браћу **Др. Пихлера** и **Војиновића**.

Неколико важних предлога

Прешло се затим на последњу тачку дневног реда: **Евентуалије**. Брат **Гавра Милошевић**, старешина жупе Цетиње, износи да се идуће године навршава 25 година од страшне Абанске голготе и предлаже, да Савез Сокола узме иницијативу за прославу успомене на те тешке, али часне дане; да у новим поколењима својира успо-

мену на Краља Петра Ослободиоца, на селачким колима, која вуку четири вола; као и успомену на страдања са острва Вида, па да се том приликом постави камен темељац за Пантеон Славе, на пољу Косову. Исто тако предлаже, да на откривање споменика **Блаженопочившем Краљу Александру на Цетињу**, у што већем броју узме учешћа југословенско Соколство. Скупштина је једнодушно прихватила, да Старешинство Савеза узме у проучавање оба предлога, те да их у највећим могућим размерама, оствари.

Брат **Паво Ковачев**, старешина жупе Шибеник, предлаже да се савезне скупштине одржавају и у другим варошима, нарочито обзиром на њихово пропагандно дејство; што брат **Белајчић** одобрава, а скупштина једнодушно прихваћа.

Коначно брат **Белајчић** истиче, да се, поред све компактности соколских редова, догађа да се поједина, додуше врло ретка браћа, покажу као небраћа, и да, са таквим противницима соколских интереса, Соколство треба брзо и ефикасно да обрачуна. Нарочито је то потребно у данашњим временима, када постоји много рова рења са стране, па зато предлаже, да се Савезном старешинству даде овлаштење, да у изузетно важним случајевима, када су у питању битни интереси Соколства, може по кратком поступку, да из соколске заједнице излучи оне чланове, који су се својим поступцима тешко огрешили о соколска начела и соколске интересе. Такве одлуке савезног старешинства имаће на кнадно да одобрим пленум савезне управе. Предлог је прихваћен са једнодушним одобравањем.

Завршетак скупштине

Пошто се нико више није јавио за реч, претседавајући, брат **Белајчић** утврђује, да је дневни ред ванредне савезне скупштине исцрпљен и захваљује свој браћи на овако срдачној искрености, једнодушности и сарадњи. Завршио је са речима, да овакав дух треба увек да влада међу нама, па ће Соколство свадати све неприлике и доживеће пуну победу. Са покликом **»Живео Краљ!«** **»Живела Југославија!«** — закључио је бр. **Белајчић** ову савезну скупштину, на што су сви присутни стојећи отпевали **»Хеј Словени«**, и разишли се манифестирајући заносно за победу Соколства и југословенске мисли.

Br. E. L. Gangl odgovara na pozdrav Savezne Sкупштине

Brat E. L. Gangl, bivši I заменик Старешине Савеза SKJ, упutio је novoizабраном I. заменику Старешине, брату **Др. В. Белајчићу**, писмо, у коме му се најsrдачније захваљује за поздравни telegram, који му је био упućен са ванредне скупштине Савеза, moleћи га, да ту захвалност саопшти и осталој браћи у Савезу. Затим бр. Gangl srдачно čestita бр. Белајчићу на избору »на težак и odgovoran položaj I заменика Старешине«, па му топло žели »mnogo здравља, среће и uspeha«. Бр. Gangl пише брату Белајчићу:

»Znam da si za taj težki posao, ne samo sposoban, nego da češ i sa mnogo ljubavi, volje i odlučnosti voditi poslove u našem Savezu, pri čemu Ti želim mnogo uspeha. Ja ću sa puno ljubavi i bratskog osećanja pratiti Tvoj rad, te se od srca radovati svakom napretku našeg Sokolstva. Njegovi zadatci vrlo su veliki i ozbiljni baš u ovo vreme. S obzirom na sve to, što se dogada u zemlji i van nje, a нарочито u slovenskom свету, tvrdim da bi trebalo Sokolstvo osnovati, kada ga, na sreću, ne bismo već imali.«

Deset godina Jugoslavije!

Utorak, 3 oktobra, navršilo se deset godina od dana, kada je **Blaženopopčivši Viteški Kralj Ujedinitelj, Aleksandar I.** potpisao zakon, kojim je naša država dobila jedino svoje pravo i puno sadržine ime: **JUGOSLAVIJA!**

Davanjem imena Jugoslavija ranijoj Kraljevini SHS okrunjeno je i sa formalne strane vekovno delo najbojlije među Srbima, Hrvatima i Slovenima, čiji cilj je uvek bio: zajednica svih jugoslovenskih plemena, u jednoj nezavisnoj državi, koja će imati isti duh, iste interese i iste zajedničke ciljeve! I ako nije bio pre toga ozvaničen, naziv Jugoslavija se javio već u mislima i željama prvih naših preporoditelja, srpskih, hrvatskih i slovenačkih; a kada je stvorena nezavisna Kraljevina SHS, čitav narod ju je spontano nazivao Jugoslavijom, ne upotrebljavajući u svakidašnjem govoru drugoga naziva, sem toga. Sitna politika bila je razlog, da to ime nije bilo odmah ozvaničeno, ali je Blaže-

nopočivši Kralj Aleksandar, u svojoj plemenitoj dalekovidnosti, već Prvog Decembra, g. 1918, kada je odgovorio na adresu narodnog Veća SHS, iz Zagreba, — uputio svoj kraljevski pozdrav čitavome svome narodu, »dijeljem naše velike Jugoslavije!«

Ta dalekovidnost Kralja Ujedinitelja pobedila je konačno pre deset godina, i — pobedila je za uvek! Slobodna, nezavisna i zadovoljna naša otadžbina, neće se nikada više zvati drukčije nego tim lepim, časnim i slavnim imenom, — imenom koje najbolje simbolizuje njenu kompaktnost i snagu, i u kome su sve garancije za jednakopravnost i napredak. Mi, jugoslovenski Sokoli, kao svoj naročiti ponos smatramo, što je to ime uvek predstavljalo naš program i naš ideal, i što od toga ideala nismo nikada ni najmanje otstupili.

Sokolstvo je vezano za Jugoslaviju i Jugoslavija ostaje njegov večiti i nepromenjeni ideal!

Uprava Saveza Sokola kod Pretsednika vlade i ostalih ministara

Članovi plenuma Uprave Saveza Sokola K. J., sa prvim zamjenikom Starešine, Dr. V. Belajčićem, posetili su u subotu, 30 septembra, Pretsednika Kr. Vlade, g. Dragišu Cvetkovića i ministra unutrašnjih dela, g. Stanoja Mihaldžića. O tim posetama data su novinama od 1 oktobra sa merodavne strane, ova saopštenja:

»Plenum Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije posetio je juče pretsednika Kraljevske vlade g. Dragišu Cvetkovića i podneo mu izveštaj o stanju i radu Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Pretsednik Kraljevske vlade g. Dragiša Cvetković sa pažnjom je saslušao podneti izveštaj i obećao je da će sa svoje strane učiniti sve da rad Sokola i ubuduće teče normalno i razvija se nesmetano u svima krajevima naše zemlje u duhu sokolske ideologije.

»Juče je ministar unutrašnjih poslova g. Stanoje Mihaldžić, primio pretstavnik Sokola Kraljevine Jugoslavije pod vođstvom zamjenika starešine g. dr. Belajčića. U dužem razgovoru oni su izneli stanje u kojima se Sokol naziva kao i njegove potrebe.

Ministar g. Mihaldžić saslušao je pažljivo vođstvo Sokola i izložio je svoje gledište zasnovano na potrebama i interesima države što su pretstavnik Sokola iz cele zemlje jednodušno prihvatili.

KOD MINISTRA VOJSKE

U ponedjeljak, 2 oktobra, primio je g. Ministar Vojske i Mornarice, armijski general Milan Nedić brojnu delegaciju uprave Saveza Sokola K. J., pod vođstvom prvog zamjenika Starešine, brata Dr. V. Belajčića. Prvi zamjenik Starešine izložio je g. Ministru prilike u Sokolstvu i upoznao ga sa programom rada, te ga zamolio za potporu u tom radu.

Ministar vojske i mornarice g. Milan Nedić sa pažnjom i interesovanjem saslušao je izveštaj i saopštenja pretstavnik jugoslovenskog Sokolstva. Ujedno je izrazio svoje najbolje mišljenje o sokolskome radu sa verom, da će Sokolstvo trajno i u buduću nastaviti ovaj svoj koristan rad za dobro zemlje.

Gospodin Ministar je sa svoje strane obećao, da će spremno pružiti pomoć svakoj opštekorisnoj, nacionalnoj akciji Sokolstva, ceneći naročito onaj njegov rad, koji u građanstvu stvara odlike, koje su za odbranu zemlje od naročitog i dragocenog značenja.

KOD MINISTRA FIZIČKOG VASPITANJA

U ponedjeljak, 3 oktobra primio je Ministar fizičkog vaspitanja, na-

rođa, g. Jevrem Tomić, delegaciju Saveza Sokola K. J. Ministar za fizičko vaspitanje se živo interesovao za rad Sokolstva i za rezultate vanredne skupštine Saveza, pa je izjavio da će i u buduću, kao i do sada, pokloniti najveću pažnju Sokolstvu i njegovom radu.

KOD MINISTRA PROSVETE

Istoga dana je delegaciju Saveza Sokola primio i ministar prosvete, g. Božidar Maksimović. G. ministar prosvete je također sa pažnjom saslušao izlaganja o obilnom kulturnom delovanju jugoslovenskog Sokolstva, pa je Sokolstvu obećao punu svoju potporu.

KOD BANA G. ŠUBAŠIĆA

Zagrebačke »Novosti« javljaju: »Ban dr. Ivan Šubašić primio je u Banskim dvorima dra Otona Gavrančića, zamjenika starešine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije i Josipa Rišlavi, člana savezne uprave. Raspravljani su neki aktuelni sokolski problemi, o kojima je g. Ban detaljno razgovarao sa sokolskim delegatima.

Zaključci zбора župskih načelnika i načelnica

U subotu, 30 septembra, održana je sednica zбора župskih načelnika, na kojoj je donet predlog za izbor novog saveznog tehničkog vođstva: za načelnika je izabran i predložen skupštini Saveza Ivan Kovač, viši čin. Min. voj. i morn. iz Beograda; za zamjenik ing. Vojislav Pajić iz Skoplja, Josip Bogner iz Zemuna i Branko Polić iz Beograda. Ovaj izbor je savezna skupština usvojila.

Na sednici je još donet novi program rada, koji je podjeljen ovako: a) osnovni rad, — b) rad na odbranbenom vaspitanju sokolskih pripadnika i — c) pripreme za veliki slet 1941 u Beogradu.

Novo Savezno načelništvo reorganiziraće nadalje Savezni stručni odbor. Za nova radna odela, za rad na terenu, usvojen je već predloženi broj i boja, tj. sivo-maslinasta, a kvalitet čoje određuje župe. — Dana 3 decembra održaće se sednica zбора župskih načelnika, na kojoj će se prikazati vežbe za slet 1941, te izabrati i prikazati program sleta 1941, u grubim crtama. Vežbe će izići iz štampe do 1 januara 1940. Na sednici je bilo zastupljeno, od 25 župa, njih 22.

Na sednici Zбора župskih načelnika je izabrano i predloženo skupštini dosadašnje žensko načelništvo: načelnica Elza Skalarjeva, iz Zagreba, zamjenice Milica Šepa, činov. MFVN iz Beograda, Olga Skovranova, nastavnica iz Pančeva i Joža Trdina, nastavnica iz Ljubljane. Skupština je prihvatila taj izbor.

Vanredni zbor župskih prosvetara

U vezi sa održanom vanrednom skupštinom Saveza SKJ, održan je i vanredan zbor župskih prosvetara, 30 septembra, 1939 god.

Pored članova SPO a, prisustvovali su pretsednici župskih prosvetnih odbora i njihovi zamjenici. Jedino župe Beograd, Bjelovar, Novo Mesto, Split, Užice i Zagreb nisu poslale svoje pretstavnike.

Posle otvaranja zбора, sa strane pretsednika SPO a, brata Stanojevića, podneli su izveštaje o prilikama u svojim župama prisutna braća. Naročito su iscrpne izveštaje podneli braća: dr. Grga Bogić iz Šibenika, Mirko Jovanović iz Skoplja, Pahor Drago iz Celja, Bačić Josip iz Sušaka, Dojčinović Milan iz Maribora, Steva Popović iz Mostara, Deduš Vladimir iz Varaždina, Kokić Ljubomir iz Osijeka, Popović Ljuba iz Novog Sada, i Hasan Ljubunčić iz Sarajeva.

Pretsedavajući se, zahvalio svima prisutnima, a naročito bratu Ljubunčiću, na podnesenim izveštajima, koji će dragoceno da posluže daljem radu, kao korisne sugestije Saveznom prosvetnom odboru. Po predlogu brata Škerovića, odlučeno je, da se što pre počne sa izdavanjem malih popularnih brošura, koje bi sadržale naše poglede na savremena pitanja i odnos Sokolstva prema raznim ideologijama, da bi se svo članstvo moglo detaljnije upoznati i imalo građu, u borbi za očuvanje Sokolstva na terenu.

Posle ovoga, brat Bogoljub Krejčik podneo je izveštaj u kratkim potezima, kako zamišlja da se izvede sokolski slet, godine 1941. U ovoj diskusiji učestvovali su brat Mirko Jovanović, Pahor Drago, Miloš Stanojević, Čeda Živanović. Odlučeno je, da se pristupi intenzivno pripremanju, čim se dobiju uputstva od sletskog odbora, koji će se nakon ovogodišnje skupštine obrazovati.

U vezi sa četvrtom tačkom dnevnoga reda, pretsednik brat Stanojević govori o prosvetnom planu, koji je uključen u sokolskoj Petrovoj petoleci, do 1941 godine. Odlučeno je, da se ostaje i dalje pri ranije propisanom planu prosvetnom, koji je objavljen u »Sokolskom glasniku«, od 12 marta 1938 godine.

U vezi pete tačke dnevnog reda uzimaju reč braća Dojčinović iz župe Maribor i Mirko Jovanović iz Skop-

lja i predlažu da se izrazi zapisnička zahvalnost zбора prosvetara na sve-srdnom radu dosadašnjem pretsedniku, bratu Milošu Stanojeviću, i predlaže da se za idući period rada ponovo predloži od strane zбора prosvetara Saveznoj skupštini, da za pretsednika prosvetnog odbora SSKJ izabere brata Miloša Stanojevića, profesora. Ovaj predlog prihvaćen je od svih prisutnih jednoglasno, što se dugim odobravanjem i oduševljenjem manifestovalo.

U eventualijama uzima reč urednik »Sokolskog glasnika« i »Sokolac«, koji apeluje na svu prisutnu braću, da svojom saradnjom pripo-

mognu da se savezna sokolska štampa još više uzdigne i time pridobije još više pretplatnika.

Brat Pahor moli, da se propišu jednoobrazni planovi-programi za idejne tečajeve. U vezi s ovim, dodirnuto je i pitanje plana i programa Savezne prosvetne škole i župskih prosvetnih tečajeva. Brat Antonijević saopštava zboru, da je SPO izradio već plan i program za idejne tečajeve-društvene i četne i da će uskoro dostaviti svima prosvetnim odborima župa, da ga primenjuju. Nakon ovoga je, u bratskom raspoloženju, pretsednik, brat Stanojević, zaključio zbor, apelujući na sve prisutne da pristupe više nego ikada radu i podizanju duha u narodu.

Нова управа Савеза Сокола К. Ј.

Изабрана на ванредној скупштини Савеза, 1-Х-1939 године

- I. заменик Старешине: **Др. Владимир Белајић**, касак судија.
- II. заменик Старешине: **Др. Отон Гавранчић**, кр. јав. бележник.
- III. заменик Старешине: **Јожа Смертник**, директор банке.
- IV. заменик Старешине: **Др. Михајло Градојевић**, проф. универзитета.
- V. заменик Старешине: **Арх. Миливоје Смиљанић**.

Начелник: **Иван Ковач**, чин. Мин. војске.

- I. заменик начелника: **Војислав Пајић**, инжењер.
- II. заменик начелника: **Јосип Богнер**, наставник.
- III. заменик начелника: **Бранко Полић**, чиновник.

- Начелница: **Елза Скалар**, прив.
- I. заменица начелнице: **Милица Шеп**, чиновница.
  - II. заменица начелнице: **Олга Скворан**, наставница.
  - III. заменица начелнице: **Јожа Трдинова**, наставница.
- Просветар: **Милош Станојевић**, професор.

ЧЛАНОВИ УПРАВЕ И ЗАМЕНИЦИ:

Др. Јован Перенчевић, Бања Лука; — Др. Михајло Вукобратовић, адвокат, Бјеловар; — Гавро Милошевић, адвокат, Цетиње; — Марко Сабљић, професор, Карловац; — Милоје Павловић, директор, Крагујевац; — Јакоб Шпицар, дир. штед. Крањ; — Инг. Ладислав Бевц, Љубљана; — Др. Милан Горишек, Марибор; — Чедо Миљић, Мостар; — Радован Димитријевић, адвокат, Ниш; — Милован Кнежевић, судија, Нови Сад; — Др. Иван Васић, адвокат, Ново Место; — Душан Круљ, директор, Осиек; — Др. Миша Матић, лекар, Петровград; — Др. Војислав Бесаровић, секр. трг. Коморе, Сарајево; — Арх. Стеван Газикаловић, Скопље; — Вјеско Лавш, адвокат, Сплит; — Иво Полић, шеф Јадр. Пловидбе, Сушак; — Павло Ковачев, дир. у пенз., Шибеник; — Никифор Тодић, претседник суда, Тузла; — Ђорђе Драшкић, адвокат, Ужице; — Др. Младен Белчић, држ. туж. Вараждин; — Ген. Драгутин Живановић, Сисак; — Др. Чипчић Бранко, адвокат, Ст. Пазова; — Адм. Прица Драгутин, Београд; — Др. Милорад Драгић, лекар, Београд; — Бен. Стаја Стајић, Београд; — Инг. Радул Радуловић, Београд; — Ђура Бразковић, инспектор, Београд; — Максимовић Љуба, ћен. у пенз., Београд; — Др. Алфред Пихлер, професор, Београд; — Инг. Др. Коста Петровић, Суботица; — Др. Хуго Верк, адвокат, Загреб; — Др. Рико Фукс, Љубљана; — Стефан Адолф, инспектор, Београд; — Др. Милорад Феликс, пуковник, Београд; — Момир Синобад, професор, Београд; — Мирослав Војиновић, саветник, Београд; — Душан Јовановић, адвокат, Београд; — Михајло Николић, Београд; — Јован Бакић, инспектор, Београд; — Инг. Милош Квапил, Осиек; — Лавраћ Оскар, адвокат, Сарајево; — Славо Комац, наставник, Марибор; — Теодоровић Милан, чиновник, Нови Сад; — Јосип Ришлavi, Загреб; — Димитрије Павловић, пуковник, Београд; — Војислав Тодоровић, бродовласник, Београд; — Живковић Душан, судија, Земун; — Вериј Швајгар, чин. жељ., Љубљана; — Др. Милан Арсенијевић, лекар, Београд; — Инг. Живковић Тадија, Београд; — Светислав Марић, директор, Нови Сад; — Милена Груборова, наст. гим., Београд; — Крејчик Богољуб, професор, Београд; — Радић Иво, чин. „Филипса“, Београд; — Др. Тихомир Протић, лекар, Београд; — Др. Миодраг Стевановић, лекар, Београд; — Лука Пешић, адвокат, Београд; — Хранислав Гвозденовић, учитељ, Ниш; — Ковалска Слава, Осиек; — Цвијановић Буда, Београд; — Чонић Петар, Београд.

РЕВИЗИОНИ ОДБОР:

Владоје Веселић, Загреб; — Др. Реља Аранитовић, Београд; — Др. Никола Шкерковић, Подгорица; — Миливој Јелачић, трговац, Мостар; — Миласав Павловић, Београд; — Милан Стерлекер, Љубљана; — Др. Христо Грбин, адвокат, Ст. Пазова.

ЗАМЕНИЦИ:

Пантић Данило, Београд; — Сава Сурутка, трговац, Београд; — Хусеин Бркић, професор, Сарајево; — Јован Петровић, Сарајево; — Мирко Домац, Нови Сад; — Ривта Кољивратић, Земун; — Манојло Лазић, Београд.

СУД ЧАСТИ:

Чланови: Др. Јоже Равник; — Др. Радоје Марковић; — Др. Љубомир Олић; — Ген. Андра Петровић; — Инг. Свет. Вучковић.

Заменици: Инг. Лазар Костић; — Др. Јанко Олић; — Инг. Милорад Јевтић.

Život i rad br. dr. V. Belajčića

Novoizabrani Prvi zamenik Starešine Saveza Sokola K. J., brat Dr. Vladimir Belajčić, rođen je 14 septembra 1887, u Osijeku. Pravne nauke svršio je u Zagrebu, Beču, Parizu i Berlinu, a sudsku karijeru počeo je, kao sudski prislusnik, god. 1912 u Osijeku. God. 1920 prešao je u Novi Sad, kao sudija Okružnog suda; god. 1923 postao je predsednik tog suda, a god. 1933 kasacioni sudija, koje mesto pokriva i danas.

Još od najmlađih dana brat Belajčić se zanimao nacionalnim radom i bio agilan u Sokolstvu i u ostalim nacionalnim udruženjima. Pošto ga je rat zatekao na mestu tajnika Srpskog Sokola u Osijeku, bio je na početku rata uhapšen, te je 6 nedelja proveo u vojnom zatvoru, a zatim 9 meseci u zatvorima Sudbenog stola, zajedno sa sadašnjim ministrom, Dr. S. Budisavljevićem i ostalim uglednim Sokolima. Sem toga, bio je suspendovan od službe, sve do god. 1917.

Brat Belajčić je stupio u Sokolstvo još godine 1903, kao naraštajac Hrvatskog Sokola u Osijeku, a kada je u toj varoši osnovan Srpski Sokol, prešao je u to društvo. U osječkom Sokolu bio je najpre prednjak, pa onda sekretar, a u novosadskom društvu je dve godine bio prosvetar, pa je onda čitav niz godina pokrivaو mesto župskog tajnika i prosvetara. Od osnutka Saveza Sokola K. J. izabran je za predsednika Saveznog prosvetnog odbora. Već dva puta zastopce je brat Belajčić biran za drugog zamenika Starešine Saveza Sokola, a od maja prošle godine, odakad je mesto prvog zamenika Starešine ostalo upražnjeno, vodio je i njegove poslove. Sem toga je brat Belajčić već duže vremena pročelnik Narodno-odbranbenog oteka Saveza Sokola, zatim pročelnik Književ-

nog oteka i pročelnik Redakcionog odbora saveznih sokolskih listova. Može se, dakle, sa punim pravom kazati, da nema te grane u Sokolstvu, u kojoj brat Belajčić nije bio do sada u punoj meri uposlen i koju do srži ne pozna. I povrh svega toga, brat Belajčić je uzimao vrlo živog učešća u Savezu Slovenskog Sokolstva, kao i na svim sokolskim manifestacijama, u Jugoslaviji i u inozemstvu.

Neobična agilnost brata Belajčića ispoljava se i na drugim poljima, naročito u akcijama nacionalnog, privrednog, kulturnog i stručnog karaktera, u kojima je vrlo često bio počašćen vodećim položajima. Tako je na pr. bio guverner Jugoslovenskog distrikta Rotaryklubova, čiji počasni guverner je Nj. Vis. Knez Namesnik Pavle; nekoliko puta je predsedao, ili bio u odborima pravničkih kongresa; predsednik je turističkog udruženja »Fruška Gorac«; član uprave je društva »Putnik«, kao i potpredsednik »Saveza planinarskih udruženja«; živio je radio i u »Narodnoj odbrani«; član je književnog odbora »Matica Srpske« u Novom Sadu itd. Odličan govornik i organizator, brat Belajčić je ujedno i dobar pisac, pa su njegovi članci razasuti u mnogim stručnim pravničkim listovima, zatim u sokolskoj štampi, u dnevnim listovima itd.

Kao što se iz svega vidi, brat Belajčić pretstavlja zaista retku agilnost i konstruktivnu snagu u našoj sredini i sva ta konstruktivnost stoji potpuno u službi idealnih ciljeva, dubokog rodoljublja, jugoslovenskog nacionalizma i plemenite humanosti. Zbog svega toga jugoslovensko Sokolstvo može da čestita sebi, što je brata Belajčića dobilo na čelu, kao prvog zamenika Starešine.

Brat Ivan F. Kovač

novi načelnik SSKJ

Novi načelnik Saveza Sokola K. J., brat Ivan Kovač, rođen je g. 1891 u Ljubljani, gde je svršio Učiteljsku školu i Viši pedagoški tečaj.

Pre rata je brat Kovač služio na Gradskoj školi u Ljubljani, a posle rata u našoj Kraljevskoj mornarici, u Đenoviću (u Boki Kotorskoj) i u Dubrovniku. Odatle je prešao u Beograd, u Ministarstvo vojske i mornarice.

Na telesno-vaspitnom polju brat Ivan Kovač je dao dragocenih rezultata, a osobito je poznat njegov rad na sastavljanju vežbi. U tom pravcu on kod nas uvodi novi smer telesnih vežbi, koga su toplo pozdravili svi, pa čak i naši učitelji, Česi. Pored raznih prostih vežbi (sa oružjem i sa veslima), za Sokolstvo, vojsku i mornaricu, brat Kovač se istakao naročito kao dobar kompozitor telovežbenih skladbi, koje se danas sa velikim oduševljenjem izvode u svima našim jedinicama. Pohvalna odlika njegovih sastava leži i u tome, što gradivo uvek uzima iz riznice naših narodnih i sokolskih pesama, a muziku i libreto jasno i plastično ilustruje pokretima. Sve njegove vežbe pune su ritma i dinamike. Veličanstveni nastupi vojske i mornarice na svim našim sletovima, vođeni su od brata Kovača; a u dubokoj uspomeni ostaće i nastup jugoslovenskog članstva, vojske i mornarice na prošlom Svetskom sletu u Pragu. Najpoznatije od tih skladbi su: »Buči, buči, morje«, »Slovenec, Srbin i Hrvat«, »Što čutiš, Srbine tužni?«, »Hej trubaču!«, »Ja sam Sloven«, itd.

U sokolske redove stupio je brat Kovač 1903 godine, kao naraštajac društva Ljubljana-Matica. Prešao je sve faze sokolskog vaspitanja i stručnog rada. Bio je prednjakom deci, naraštaju, članovima i članicama, te načelnikom društva, okružja, župe, i zamenik saveznog načelnika.

I u svojoj službi brat Kovač zauzima položaj referenta za fizičko vaspitanje u mornarici, gde sprovodi organizaciju fizičke nastave. On je referent za fizičko vaspitanje u In-

spekciji zemaljske odbrane, u Ministarstvu vojske i mornarice. Počašćen je i najvišim položajem, da vodi brigu o telesnom vaspitanju Nj. V. Kralja Petra II.

Brat Kovač bavi se i drugim granama telesnih vežbi te je bio među prvim alpinistima, koji su se preko severne stene, popeli na Triglav. Saradivao je i na istraživanju kraških špilja.

Kako se iz svega prednjeg vidi, brat Kovač ima sve što je potrebno čoveku na položaju odgovornosti i rada: spremu, znanje i iskustvo, pa je želja sviju nas, da tim svojim odlikama korisno posluži Sokolstvu, vodeći njegov tehnički rad snažno napred.

Bratu Kovaču čestitamo na dobijenoj poverenju i verujemo u njegovo znanje, moć i volju! I. S.

Vesti iz Slovačke

Iz Bratislave javljaju, da su izbori za predsednika slovačke republike odloženi, od 6 na 26 oktobra. Engleski i američki listovi javljaju, da će za predsednika republike biti izabran sadašnji predsednik vlade, Tiso, te da je »nemačka želja, da predsedništvo vlade preduzme sadašnji ministar unutrašnjih dela, Dr. Tuka.«

Ministarstvo vojske u Slovačkoj izdalo je naredbu, po kojoj će Nemci, koji žive u Slovačkoj, služiti vojsku u zasebnim jedinicama, odvojeni od Slovaka. Nemački vojnici u Slovačkoj dobili su i naročitu nemačku zastavu, a imaće i nemačku komandu.

Strani listovi javljaju ponovo o sabotazi u slovačkoj vojsci. Zapovednik slovačke avijacije, pukovnik Ambruš, je prebegao u inozemstvo, tako da je slovačkim avijatorima zabranjeno da prave pokusne letove, iz straha da ne bi još neko prebegao. Dalje se javlja, da su Košice pune izbeglica iz Slovačke, među kojima, pored Slovaka i Mađara, ima i Nemaca. Tvrdi se, da je u Košice prebeglo do sada oko 10 hiljada vojnika, što slovačka štampa najodlučnije demantuje.

Smrt generala Terzića

U petak, 29 septembra, preminuo je u Beogradu jedan od najuglednijih predstavnika naše junačke vojske i heroj iz vremena velikog rata, armijski general, Božidar Terzić, u 72 godini života.

Rođen u Gornjem Milanovcu, u seljačkoj porodici, poč. Terzić je ušao mlad u Vojnu akademiju i brzo se toliko istakao da je već godine 1905, postavljen za adutanta Nj. V. Kralja. Nakon toga je pozvan na rad u Glavni generalštab, a kao načelnik operativnog odeljenja, učestvovao je u pripremi naših oslobodilačkih ratova. Godine 1913, kao komandant šumadijske divizije prvog poziva, istaknuo se naročito u bitci na Bregalnici, tako da je njegovo junaštvo, i njegove divizije, u velikoj meri odlučilo o toj sjajnoj pobjedi. Na početku svetskog rata general Terzić je primio ponovo komandu šumadijske divizije prvog poziva i u pobedonosnom naređenju prešao je sa njome u Srem. Junački je izdržao prelaz preko Albanije, pa je zbog svojih zasluga postavljen za ministra vojnog, na kojem položaju je ostao sve do maja, 1918 godine.

Posle ujedinjenja je general Terzić pošao u Sarajevo, kao vanredni izaslanik Vrhovne komande, pa je postao komandant treće armijske oblasti i konačno komandant druge armijske oblasti. Posle toga je bio pensionisan, ali je god. 1923 reaktiviran, kao komandant armijske oblasti u Nišu, da godine 1929 pređe definitivno u zasluženi odmor.

Ličnost generala Terzića ostaće neizbrisiva u istoriji naših ratova za oslobodenje i ujedinjenje, a uspomena na Njega ostaće večita u čitavom našem narodu, pa tako i u jugoslovenskom Sokolstvu.

Smrt br. Gojka Mudrinića

Kao što smo već u prošlom broju javili, preminuo je 28 septembra u Beogradu naš dragi brat, Gojko Mudrinić, načelnik Ministarstva saobraćaja u penziji i bivši član uprave Saveza Sokola K. J.

Brat Mudrinić rođen je god. 1845 u Karlovcu, pravni fakultet je završio u Zagrebu, a odmah posle rata stupio je u službu Ministarstva saobraćaja, gde je god. 1928 postavljen za načelnika opšteg odeljenja u Generalnoj direkciji državnih željeznica. Dočim je pokrivaو položaj načelnika uprave pomorskog i rečnog saobraćaja u istoj direkciji i konačno je postavljen za načelnika Ministarstva saobraćaja, dok nije god. 1935 pensionisan.

Brat Mudrinić je, sem zvaničnog posla, čitavo svoje slobodno vreme posvećivao nacionalnom i humanom radu, a iznad svega Sokolstvu, koга je iz dubine duše zavoleo i u njemu video glavnu osnovu za dizanje просвете i nacionalnog duha. Zato se naročito posvetio širenju Sokolstva na Senjaku, gde je dugo vremena bio staršina Sokolskog društva Beograd V, okupljaјући omladinu svih staleža u sokolske redove. Bio je isto tako član uprave i zamenik starešine Sokolske župe Beograd, pokrivaо je podršku pročelnika organizacionog oteka u Savezu Sokola i bio član Savezne uprave. Kao što se vidi, delatnost brata Mudrinića u Sokolstvu bila je svestrana i intenzivna, i dala je lepих plodova. Pored toga je poč. Mudrinić bio i predsednik Udruženja Lichana i Banovaца u Beogradu.

Na pogrebu brata Mudrinića učestvovalo je beogradsko Sokolstvo u velikom broju, pa se u ime župe Beograd oprostilo sa dragim pokojnikom brat Drag. Lazarević, a u ime Saveza Sokola, brat Dr. Milorad Dragić.

Bratu Gojku Mudriniću neka je večita slava i trajna uspomena u čitavom jugoslovenskom Sokolstvu!

„Obzor“ o sokolskoj rezoluciji i napadajima na Sokolstvo

Zagrebački »Obzor«, od 3 oktobra, posvetio je čitav članak skupštini Saveza Sokola K. J. i njenoj rezoluciji. Kao protivnik ideje jugoslovenskog narodnog jedinstva, »Obzor« je, ne samo napao rad Sokolstva i njegovu rezoluciju, nego je, po običaju svih sokolskih protivnika, iz temelja izobličio sadržinu rezolucije i njene namere.

Zagrebački list se oseća naročito pogoden onom stavkom rezolucije, u kojoj se spominju napadaji na Sokolstvo, pogadajući vrlo dobro, da se tu radi o napadajima izvršenim u Banovini Hrvatskoj. Međutim, jedini argument što ga iznosi u odbranu tih napadaja, je taj, što veli, da se u rezoluciji »ne iznosi ni jedan konkretan slučaj«. I još ima smelosti da kaže, da »na taj način sve te tužbe ostaju bez osnova, pa da javnost ima pravo smatrati da se iskrivljuje pravo stanje stvari, i da se smišljeno podpiru strasti, što je za svaku osudu.«

Konkretnih slučajeva će uredništvo »Obzora« naći, međutim, u današnjem broju »Sokolskog Glasnika« u tako velikom broju, da se ljudima koji imaju smisla za pravo i poredak mora da smuču od tolikih napadaja. Pa da je kod redakcije »Obzora« bilo i malo objektivnosti, ona bi sama sve te slučajeve (gde se radilo o najflagrantnijoj povredi lične imovine i lične sigurnosti!) bila registrirala i osudila. Ako ima neko, ko iskrivljuje pravo stanje stvari, to je štampa slična »Obzoru«, koja nalazi vremena da zabeleži ako su neka kola pile pregazila, ali namerno prešućuje ovakve teške napadaje, kao da želi da ih time zaštiti, i kao da Sokole smatra ljudima, koje svaki frankovački razbijač može slobodno da mlati, pa da time vrši — »rodoljubivu hrvatsku dužnost... Mi smo za sve te napadaje znali već nekoliko nedelja i nismo ih beležili, upravo zato da ne podupiremo strasti. Ali kad »Obzor« ima toliko smelosti, da tu našu suzdržljivost i samozataju oglasi za »pomanjkanje konkretnih slučajeva« i za »iskrivljivanje pravog stanja stvari«, onda moramo javnost uputiti na današnje naše, i suviše konkretne podatke (koji su samo sumarno nabačeni, bez tolikih ružnih pojedinosti!), a držanje »Obzora« da označimo u najblažu ruku, kao vrlo neukusan cinizam!

Drugo što »Obzoru« smeta, to je, što se vođstvo jugoslovenskog sokolstva »nije okanilo loše navike, da istovetuje državno i narodno jedinstvo« i što je »još uvek ostalo na principu jugoslovenskog narodnog jedinstva«. — »Obzor« ide čak tako daleko, da već samu tu činjenicu, što Sokolstvo ostaje na principu jedinstvenog naroda, smatra kao »uplitanje u dnevna političkostranačka pitanja«, i kao znak »hegemonizma i diktatorstva«. Izgleda, da su gospoda oko »Obzora« potpuno zaboravila, da se ova država zove Jugoslavija, da njen ustav, koji je još potpuno na snazi, priznaje narodno jedinstvo, i da je ona na principu tog jedinstva osnovana, čemu je u to vreme aplaudirao i »Obzor«. Pošto je on promenio kabanicu, može za njega to da vredi kao ponos; dok za nas kao ponos vredi to, što smo ostali dosledni i verni svojoj ideji, koja nema nikakve veze ni sa hegemonizmom, ni sa diktatorstvom, pa čak ni sa centralizmom! Sokolstvo je uvek isticalo princip demokratije i u pitanje unutarnjeg državnog uređenja nije nikada ulazilo; a narodno jedinstvo je smatralo i smatraće uvek kao jedini snažan uslov, kojim može da se osigura potpuna sreća, ravnopravnost i nezavisnost svih Srba, Hrvata i Slovenaca. Može »Obzor« da naziva to »lošom navikom«, ali mi ga uveravamo da se te navike nećemo nikada odreći, a ubeđeni smo, da će doći vreme (možda ne tako dockan!) kada će i u redakciji »Obzora« ovladati ponovo ta »loša

navika«, kao što je vladala pre dvadesetak godina...

Daljna razlaganja »Obzora« spadaju također u neukusnu intrigu. Sokolstvo kao takvo, niti iko od njegovih glavnih nosilaca, nisu se nikada upuštali ni u kakvu režimsku politiku, a naročito ne u »protuhrvatsku«. Sokolstvo je uvek ljubomorno pazilo, da oni koji su na njegovim vrhovima, ne budu angažovani ni u kakvoj partijskoj politici, i nije redak slučaj, da su baš ljudi na vođstvu Sokola, bili od prošlih režima oštro gonjeni. Ako »Obzor« tvrdi, da su pojedini Sokoli glasali za režimske liste, na prošlim izborima, mogli bismo mu navesti čitav dugi niz isto tako dobrih Sokola, koji su glasali za opozicione liste. Međutim na glasanje na izborima Sokolstvo, kao organizacija, nema nikakvog uticaja; pa je zato prilikom prošlih izbora Savez Sokola odlučno odbio n.p.r. jednu sugestiju, da postupi protiv onih svojih članova, koji su glasali za opozicionu listu. To što »Obzor« navodi, da je Starešina župe u Splitu rodom Slovenac, za nas ne pretstavlja nikakav greh; kao što je čest slučaj da su starešine naših jedinica, u srpskim krajevima, Hrvati. I konačno, — prilično je smiono da »Obzor« prigovara nekome vezu za diktatorskim režimima i »uhljebljenje«, kada je istoriska činjenica, da je njegov direktor, kao poluzvanični ekspert, liferovao šestojanuarskom režimu čuvene svoje »pretstavnik Hrvata«, gg. Frangeša i Švrljugu, te da se i sam u tom režimu »uhljebio« kao državni savetnik.

»Obzor« na koncu savetuje, da bi bilo bolje, da je Sokolstvo priznalo svoje dosadašnje greške i da se izjavilo za uspostavu slobodnih sokolskih organizacija. Što se grešaka tiče, Sokolstvo je prijavno da ih prizna, ako mu ih ko dokaže. Međutim, u te greške može da se ubroji sve ostalo, ali misao narodnog jedinstva nikada! A što se slobodnih organizacija tiče, svatko zna da Sokolstvo nije nikada tražilo, niti traži, nekakvu protekciju za sebe, a još manje da se drugim telovežbačkim organizacijama onemoguću rad.

Sve ostalo što »Obzor« iznosi, slično je ovome. Tako se na pr. naši redovi u Slovenačkoj nisu ni najmanje smanjili, već povećali, a ubeđeni smo da će se povećati i u hrvatskim krajevima. Sokolstvo se ne bavi politikom i pozdraviće svaki rad na smirivanju i sređivanju prilika u našoj državi. Ako ove nove političke prilike pridonese tom sređivanju i jačanju Jugoslavije, — što Sokolstvo iskreno želi, — ono će i to srdačno pozdraviti! Ta misao je provejavala i čitavom skupštinom Saveza Sokola od prošle nedelje. Ali nikojim promenama za volju mi se nećemo odreći naše osnovne misli, ubeđeni da su nju, doduše mnogi kompromitovali, ali da je ona toliko jaka, da je i posle toga ostala svetla i neokrnjena, i da jedino u njoj leži sigurna budućnost i ravnopravnost svih Srba, Hrvata i Slovenaca.

Nj. V. Kralj i vojna nastava

Sve naše novine donele su, pod datum od 2 oktobra, saopštenje, koje glasi:

Danas su počela predavanja Njegovom Veličanstvu Kralju, iz više univerzitetske i vojne nastave.

ŠKOLA ZA TELESNO VASPITANJE

Svečano otvaranje škole za telesno vaspitanje u Beogradu izvršiće se u utorak 10 oktobra, u 10 časova popodne, u Sokolskom domu Beograd-Matica. Dana 9 oktobra izvršiće se, na istom mestu, komemorativna svečanost, u pomen blaženopočivšeg Kralja Aleksandra Ujedinitelja.

Нов положај на Балтику и Русија

Тежиште међународне ситуације на истоку помакнуто је последњих дана на Балтичко море. Чињеница, што је Пољска била окупирана од Немачке и Русије, и што је Совјетска Русија на тај начин, као кљештима опколила три мале балтичке државице, — Естонију, Летонију и Литву, — омогућила је Москви да се краја искористи везаност осталих великих сила ратним сукобом и да свој уплив на Балтичком мору доведе до најачег изражаја. Као што је познато, након светског рата је Русији био остављен врло у зак прилаз балтичкој обали, око самог Петрограда, док је читав дугачка балтичка обала некадашње царске Русије била подељена између Финске и три, већ поменуте мале државице. За велику силу, као што је Русија, тај положај је био врло незгодан, са стратешког и са трговачког гледишта, па зато није никакво чудо, ако је први циљ московске владе био тај, да — чим је дебила слободне руке — тај свој положај у Балтичком мору поправи. Пошто је тражила и добила од Естоније за стратешку употребу неколико великих острва, уз друге власти, које више или мање значе протекторат Москве над том малом државицом, јавља се, да је и Летонија морала да пристане, да Русији даде на употребу две своје главне луке; а већ се наговештава да ће слични захтеви бити постављени и Литви. Све те три државице су, све до недавна, одлучно устрале на својој неутралности; али су ипак пред годину дана отклониле гаранције са стране Енглеске и Француске, чврсто верујући да им те гаранције, спрам евентуалних руских захтева, далеко боље може да пружи Немачка, као тадашњи заклето противник Совјетске Русије.

Догодило се, међутим, обратно Сам „Giornale d'Italia“ пише недавно, у уводном чланку, да је „заслугом Немачке Русија успела да утврди своју преоћу на Балтичком мору, до те мере, да ће након уређења односа са три мале балтичке државице, она постати стварни господар Источног Мора“. А други листови указују на чињеницу, да подизање стратешких руских база на балтичким обалама ни у колико не може да тангира Енглеску или Француску, већ једино може да угрози независност Финске, Шведске и Норвешке, а исто тако да отраничи слободу акције немачког Рајха у Балтичком мору. Извесни енглески листови тврде чак, да у многим берлинским круговима влада чуђење над том политиком, која је Совјетској Русији омогућила такву превласт на Источном мору.

Према последњим вестима изгледа, да ће и сама Финска морати да мења своју политику, обзиром на нов положај на Балтику, ма колико

да је она већа и снажнија од трију поменутих балтичких државица. Истиче се додуше, да Русија неће према Финској поставити тако далекосежне захтеве, као према Естонији, већ да ће споразум моћи да се постигне на овој основи: да Русија одступи Финској извесне мање територије на граници, у којима су Финци у већини, а да за то Русија добије острво Хогланд и још неколико мањих острва, која додуше нису насељена, али имају велико стратешко значење. Сем тога се очекује, да ће Русија тражити, да се њеним војничким стручњацима повери утврђење Аландских острва, па би након свега тога улаз у Ботнички и Фински затон био потпуно у рукама Русије.

Занимљиве су вести, које долазе из различитих извора, да мобилизација у Русији узима све веће размере. Тако је на пр. агенција Рајтер јавила пре пар дана, да је Совјетска Русија упутила на пољску границу још 10 дивизија, док се с друге стране јавља, да је руска војска која броји око 300.000 људи, ушла у кинеску провинцију, Сингнанг, и да та војска има задатак, да допре до граница Индије. Надаље има вести које кажу да, и поред примирја између Русије и Јапана, Москва појачава војску и авијацију на монголској граници.

И коначно долазе прилично алармантне вести, јављене од агенције Стефани „да је због извесног отпора што је Летонија покушала да га пружи захтевима Русије, Москва бацила на границу Летоније 20 дивизија, док на базе које је добила у Естонији намерава да баца 500 авиона и неколико стотина борних кола, а у Кронштату да је сконцентрисано више хиљада пилота и 600 авиона“.

Посве је природно, да се читав свет пита, који су крајњи циљеви овако опсежне руске мобилизације и овако значајних померања војске. Док неки виде у томе протубританску оштрицу, упућену према Индији, други подвлаче да је совјетски посланик Мајски у последње време имао више разговора са лордом Халифаксом, да се спремају чак и преговори за трговачки споразум између Русије и Велике Британије, те да Русија тражи у Шведској бродове, који ће преносити ђево дрво у Енглеску. Карактеристично је, међутим, писање берлинске штампе, која у последње време, врло упорно саветује Русији, да своју делатност обрати у правцу Индије, јер да једино тамо може да нађе слободан и отворен излаз на море. Немачки листови истичу, да Русија не може да добије тај слободан излаз ни преко Цариграда ни преко Северног Мора, а ни Владивосток да не претставља слободан пут, обзиром на снагу јапанске морнари-

„Хрватски јунак“ или „Хрв. братство“?

Спор око тога, да ли има да се оснује једна једина хрватска теловежбака организација, која би се звала „Хрватски Јунак“, или се са та организација звати „Хрватско братство“, чини се да је узео приличне размере, тако да је и сам полувластини орган НС, загребачки „Хрватски дневник“, био присиљен да о томе каже неку рећ. Тако „Хрватски дневник“ пише:

„У последње време појавиле су се у новинама разне изјаве и вјести о организацији теловежбе у бановини Хрватској. Из свега се види, да настајања неких појединих људи или skupina, које покрећу ова питања, нису ни у идеји ни у provedbi njihovoj slozini, па излазе пред јавност с негативним и polemičnim stavom, који самој ствари не може користити. Једно друштво за омладину „Хрватски Јунак“ имаде већ potvrđена pravila, након одобрења свих kompetentnih faktora, и већ развија своје djelovanje. Друго, „Хрватско Братство“, ради на definitivnoj stilizaciji svojih pravila; а разна друштва nekadašnjeg „Хрватског Sokola“ održala су и sastanak, да би у sporazumu s vodstvom hrvatskog naroda ispitali način за организацију hrvatske narodne telovežbe. Већ из ovoga posve је јасно, да је потребно stvari postaviti на своје mjesto и pozitivna nastojanja uskladiti. Zato nije dobro, да се у било којем правцу postupa pretjerano и naglo. Ova су питања у kompetenciji bana Hrvatske и он ће ih, у sporazumu s vodstvom hrvatskog naroda, riješiti, како буде najbolje за hrvatski narod.“

Istvremeno је и г. Милутин Мајер, народни посланик и старешина „Хрватског Јунака“, дао изјаву, у којој каже, да је „Хрватски Јунак“ основан одобрењем Др. Маћека и бана Шубашића и да се у томе није ништа изменило. Све што се противно износи, а приказује се као жеља Др. Маћека, не одговара стварности.

Хрватски омладински лист, „Препород“, објављује чланак, у коме позива средњошколску омладину у Хрватској Бановини, да на свим средњим школама оснива организације „Хрватског Јунака“. List подвлачи, да се у организацију не смију примати даци, који су до сада били организовани у којој противхрватској организацији, било националистичкој или интернационалистичкој, и који су пропирали marksističke ideje.“

Страни посматрачи у овим саветима немачке штампе виде намеру, да се Русија одврати од сувише велике експанзије у Европи, која иде у правцу Балтика, Средње Европе и Балкана. Пошто се на тим подручјима руски интереси кријају са немачким, то се у Берлину мисли, да би сарадња између Москве и Берлина могла да буде трајнија, ако би се Русија обратила према Индији.

Занимљивости из дома и света

Међу Муслиманима у Јужној Србији постоје две групе, од којих је једна национална и издаје лист „**Наш дом**“, док другу води познати политичар, Ферхадбег Драга. Овај је повео у последње време акцију против националних елемената, агитирајући нарочито међу Арнаутима. Да се томе стане на пут, одлучено је да се у Скопљу оснује **удружење Муслимана југословенског националног осећаја**.

Novine јављају, да је **пловидба на Средоземном Мору** врло ограничена те да, нарочито данју готово ни један пароброд неће да плови. Једино југословенски бродови слободно плове, а у ноћи су потпуно расветљени. На бокovima бродова налазе се велике југословенске заставе, које се виде из највеће даљине.

Povodom ulaska ruske vojske u istočni deo poljske države, postavlja се питање, **koliko Rusa и Ukrajinaca има у тим krajevima**. По пољској статistici, из год. 1931, било је у Пољској 32.000.000 становника, од чега 69% Пољака, 15% Украјинаца, 8% Јевреја, 4% Белоруса, 3% Немца и тд. По тој статistici, било је дакле у Пољској 4.851.000 Украјинаца и Белоруса 1.276.000. Međutim, та званична пољска статистика није била тачна, јер је и Украјинаца и Белоруса у Пољској било доста више. Objektivne статистике сматрају, да је у Пољској било барем 6 и по милиона Украјинаца, а Белоруса око 2 милиона. Далје се подвлачи, да су сви ти Украјинци и Белоруси имали врло мали број својих школа, те да им није био осигуран готово никакав културни живот.

Ma koliko да желе да остану неутралне, или баš због тога, **skandinavске државе се грозничаво наоружавају**. Тако је на пр. Шведска у редовитом budžetu за ову годину имала предвидених 350 милиона шведских круна за наоружање, али је одмах после тога тражила нових 110 милиона, да у последње време затражи још 120 милиона, за нове набавке војног материјала. Kada се к томе урачуна раније votirаних 220 милиона, излази, да је Шведска само у овој години потрошила за војску 880 милиона шведских круна што значи огroman teret за njene finansije.

Holandски војни стручњаци упозоравају на **strateške posledice novog stanja**, које је наступило time, што се граница Совјетске Русије сада налази на Карпатима. Руски зрачни бомбардери, чији радиј износи 1.500 km, могу са те таџке да се крећу сада по читавој Средњој Европи, и још даље на југ, север и запад. На тај начин би руски бомбардери могли да угрозе сав Balkan до Dodekaneza, па čak и Италију до Сицилије, те Свајцарску и Француску до Meuse itd. А okupacijom estonskih ostrva могу да угрозе и читаву Skandinaviju, са Dan-

ском. Holandsки листови primećuju том приликом, да је time otpao glavni razlog за okupaciju Češke, који је гласио, да Немачка не може dopustiti да би Češka postala avijonska baza за sovjetsku vojsku.

Bivši glavni urednik „Timesa“ Wickhann Steed, definirao је ratne ciljeve Engleske и Francuske ovako: „Niti priznanje niti primanje plodova hitlerovske agresije. Ratni poklik mora biti: Vraćanje на nemačke granice из 1919 godine. То значи да се Austriji и Českoslovačkoј има вратити nezavisnost и право slobodnog izbora, у geografskom okviru пре sporazuma у Minchenu. Као sledeći ratni cilj Steed označuje: Obnavljanje у Nemačkoј једне vlade, која се заснива на sistemu demokratskog predstavnštva.“

Italijanska vlada је prošle nedelje donela врло važan zaključak о **prisilnom oporezovanju čitave imovine и Italiji и о novom porezu на prihode**. Prisilno oporezivanje imovine се odnosi на sve vrste svojine, sem crkava, muzeja и slično. Једино svojina, чија вредност износи мање од 10 лира, неће бити oporezovана. Prisilni porez износи polovinu postotka. Porez на prihode се odnosi на poslove svake vrste, те на sve vrste plata, а износи 2%. Aгенција Stefani јавља, да су ти nameti били udareni, да се покrije мањак у текућем proračunu, као и због naročitih изdataка, уčinjenih obzirom на међународни положај.

Berlinski dopisnik „Nacional Tiden- de“ јавља, да су Ernest Telman и други познати nemački komunistički vođи пушteni из koncentracionog logora.

ЧЕСИ И СЛОВЦИ У ИНОЗЕМСТВУ

Čehoslovački листови који излазе у inozemstvu, јављају, да није тачна vest, да је у inozemstvu створена нова čehoslovačka vlada. Јавља се међутим, да се на оснивање такве vlade pomišlja тек onda, kad čehoslovačke legije буду potпуно organizovane. Čehoslovački посланик у Parizu, Osuški, пише у listu „Československi Boje“, да Чеси и Slovци у inozemstvu морају бити strpljivi и да се не требају uzруjavати, што čehoslovačka armada није још potпуно organizovана. То је зато, што су vlastи у Francuskoј биле и сувише zaposlene mobilizacijom vlastite vojske, па су molile čehoslovačke pretstavнике, да са organizacijom čehoslovačke vojske pričekaju, dok се то svрši.

Pošto је, међутим, тај posao dovrшен, сада се pristupило organizaciji čehoslovačke vojske, и francusko ministarstvo rata је о томе издало већ званично saopštenje. Podvlači се, да се са том vojskom saradivati naročito francuski general Faucher, који је dvadeset godina borавio у Pragu, као francuski војни изасланик.

Штампарија ПРОСВЕТА штампарско-издавачки завод у Сарајеву

Александрова ул. 8. — Телефон 35-27

АУТОСАР

JUG-D. M. JOJKIĆ-A

ZASTUPSTVO FORD AUTOMOBILA
SARAJEVO — Sokolska 5
MEHANIČKA RADNJA TE PRODAJA
MOTORNH VOZILA I OPREMA

ПОСЕТИТЕ БЕОГРАДСКИ ЈЕСЕЊИ САЈАМ

14—23 октобра 1939

Највећа привредна манифестација у Југославији. • Велико учешће страних држава. • Сајам књига.

Обавештења: УПРАВА БЕОГРАДСКОГ САЈМА • Београд — Сајмиште

Поштански фах 538 • Телефон: 28-526, 28-502

повластице на железницама и бродовима 50%

**CASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ**

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
klinaca i značaka.

„ОРИЈЕНТ“
ПОСЛАСТИЧАРНИЦА
SARAJEVO
Александрова 67
Башчаршија 47

SOKOLIMA

ŠTAMPARIJA

»Gutenberg«

da je najpovoljnije cene i dobavne uvjete. Zato se obratite kad Vam bilo što ustreba jedino na

ŠTAMPARIJU „GUTENBERG“

ZAGREB / ILICA 65

TELEFON 23-131

bratu S. Oljevac

Градевно
Подузеће

**LORENC
AJHBERGER**

ovl. graditelj

SARAJEVO Brankova 50 II.
Tel. br. 20-19

PARFUMERIJA

**„VENUS“
SARAJEVO**

Kr. Petra i Aleksandrova ulica

Preporuča
bogati izbor
pribora
za brijanje
i kozmetiku

Sestre-Braćo!

Upamtite da ćete sokolcku odoru, vežbače odelo i sve ostale sokolske potrepštine dobiti jedino, propisno i jeftino u solidnoj i poznatoj

Trgovini
sokolskih
potrebština

Branko Palčić

ZAGREB

Kraljice Mrije 6

БЕОГРАД

Balkanska 22

Tražite besplatni cenovnik

**Tvornica TANINA
Sisak D. D.**

proizvodi slijedeće
ekstrakte:

Kestenov ekstrakt

Smrekov „

Hrastov „

Kveljačo „

Valonca „

Mimoza „

i razni miješani ekstrakti.
Sirovina se nabalja iz naše
države, Afrike, Azije, i Južne Amerike

Tvornice P. Teslić, Sisak

proizvode

rafinirani špirit, denaturisani špirit, sve vrste likera, brandy-a rumova i domaćih rakija, kvasac, ugljičnu kiselinu, potašu, umjetno gnojivo, kristalnu sodu i bukove spirale za tvornice sirčeta.

Firma je vlasnik prirodnih vrela pitke i ljekovite vode poznate na tržištu pod imenom prirodna radioaktivna

SISAČKA MINERALNA VODA
(alkalno murijatsko jedno vrelo)

Pitka

sama, sa vinom, koje ona ne bojadiše, i ostalim alkoholnim pićima, mlijekom i voćnim sokovima.

Liječi

ovapnjenje žila, visoki krvni tlak, iznemoglosti, trajne upale disala, astmu, bronchiale, očne i živčane bolesti, trajne kožne bolesti (akna, furunkule, čireve), tuberkulozu kostiju, članaka i živaca, reumatizam mišića i članaka, ženske bolesti (upale, mijome, eksudate, trajna zapalenja), trajne otekline žlijezda (gušu, pubertnu strumu), bolesti crijeva i želuca, bubrežni i žučni kamenac, skrofulozu (članaka, živaca, kožnu škrofulozu, čireve), bolesti spolnih i mokraćnih organa (trajno zapaljenje, kamenci), hemeroide, usporeni oporavak, zacjeljuje rane, nepravilnosti kod probave. Naročito povoljno djeluje kod pojave morske bolesti.

Vlasnik P. Teslić, Sisak

Trgovačka i obrtnička izložba u Osijeku 1925, godine zlatnom plaketom — Medunarodni sajam i izložba u Novom Sadu 1929. godine zlatnom medaljom — Exposition International, Barcelona 1929. Medalla de Oro. — Foire Exposition de Nice 1930. Grand Prix avec Médaille d'Or. — XII. Fiera Campionazia Internazionale di Padova 1930. Gran Premio e Medaglia Oro. — III-e Exposition Internationale de l'Enfant, Bruxelles 1940. Grand Prix avec Médaille d'Or. — A naročito za »Sisačku mineralnu vodu«, na Exposition de Bien-Etre, Paris 1930. pour Eaux Minérales: Grand Coup d'Honneur avec Médaille d'Or.

**Модерна крзнарија
Милорада Стошића**

Богато складиште свих врста најплеменитијег
крзна и израда по последњој модној ревизи.
ЦИЈЕНЕ ВРЛО СОЛИДНЕ

Кр. Петра 20

САРАЈЕВО

ДРЖАВНА КЛАСНА ЛУТРИЈА

Како је лутријски план протеклог 38 кола са својим интересантним изменама наишао на велико одобравање код купаца срећака, јер су све срећке узете од стране овлашћених продаваца и њихових потпродаваца скоро све распродате, то је Државна класна лутрија тај исти план оставила у важности и за наступјуће 39 кола срећака.

Срећке I класе 39 кола готове су и пуштене у продају 13 септембра ов. год. у 100.000 целих срећака са извлачењима и то:

- I класа 14 октобра 1939 год.
- II класа 10 новембра 1939 год.
- III класа 12 децембра 1939 год.
- IV класа 13 јануара 1940 год.
- V класа од 10 фебруара до закључно 7 марта 1940 год.

Цена срећкама за сваку класу следећа је: једна цела Дин. 200.— једна половина Дин. 100.— и једна четвртина Дин. 50.—
Укупна вредност добитака у 39 колу износи

Дин. 65,000,000.—

У свих пет класа има 7 премија и то: од Дин. 2,000,000.—; 1,000,000.—; 3 по 500,000.— и 2 по 300,000.—.
Поред ових премија има следећих већих добитака: 7 по 200,000.—; 16 по 100,000.—; 17 по 80,000.—; 17 по 60,000.—; 19 по 50,000.—; 17 по 40,000.—; као и велики број других већих добитака.

У најсрећнијем случају могућим спајањем премија и добитака у V класи може се добити на једној целој срећки

Дин. 3,000,000.—

За исплату добитака јамчи Држава Краљевине Југославије.
Срећке се могу добити код овлашћених продаваца и њихових потпродаваца, којих има скоро у свима већим местима.
Ближа упуства са лутријским планом и општим правилима добијају се на захтев бесплатно код свих овлашћених продаваца срећака.

КЛАСНА ЛУТРИЈА

Вучење I класе 39 кола неодложено 14 ов. м.

Премија **300.000 динара.**

Ко није купио срећку — нека купи — порући у првој највећој и најсрећнијој колектури

БРАЋЕ А. ВАСИЋА

БЕОГРАД 1. п. факс 416

ЦЕНЕ СРЕЋКАМА: 1/4 50; половина 100 и цела 200 дин. Срећке шаље са чек, уплатницом само по порудбини у сва места Краљевине Југославије. Све налоге порудбине слати на горњу адресу. Услуга брва и тачна. Дискреција вајамчена.